YADNAMA

یـادنـامە

سەرکەوت محەمەد فەتاح(جیهاز)
سەرپەرشتی بڵاوکردنەوەی دەکات
Amsterdam
Holland

بێجگە لە گوتەی یادنامە، هەر بابەت و نوسین و هەواڵێک بڵاوبکرێتەوە، سەرپەرشتیاری ئەم بڵاوکراوەیە لێی بەرپرسیار نییە، ئامانجمان تەنها نوسینەوەی ڕووی ڕاستی و یادەوەری جەنگاوەرە دێرینەکانمانە....

بڵاوکراوەیەکی گشتییە یاداشت و یادەوەری دێرین دەگێڕێتەوە
ژمارە 6 30.Juli. 2019 30 تەموزی 2019

گێلیەتی ئەوەیە هەمان کار دووبارە بکەیتەوە، بە هەمان شێواز و بە هەمان هەنگاوەکان چاوەڕوانی ئەنجامی جیاواز بیت...ئانیشتاین

دە ساڵ لە تەمەنی بزووتنەوەی گۆڕان

کامەران وریا قانع

دە ساڵ لە تەمەنی بزووتنەوەیەک تەواوبوو،10 ساڵ لە هێرشی هەمەلایەنە، 10ساڵ لە خەنجەروەشاندن لە جەستەی ماندووی لە لایەن دوژمن و دۆستەکانی، 10 سال بەرگە گرتن لە فشاری گەورەتر لە توانای خۆی، 10 ساڵ پایتەختەت نەما غەردی لێنەکات، بەغدا ، تاران ، ئەنقەرە، 10 ساڵ پڕ لە گفتوگۆی توند لە نێو بزووتنەوەکە لەسەر دوارۆژی، لەم 10 ساڵە چەندین کەسایەتی باڵای بزووتنەوەکە زویر بوون چونەوە ماڵەوە بە بێدەنگی دانیشتون و چەندانی ترش بەردەوام هاوار دەکەن و داوای مافی خۆیان دەکەن لە بزووتنەوەکە،چونکە رۆژانێک پێوەی ماندوو بون، 10 ساڵ لە تەمەنی بزووتنەوەیەک بە بارتەقای مێژووی هەموو هێزە کوردیەکانی تر گفتوگۆ و نووسینی لەسەر کراوە. ڕاستیەکی سادەیە کە بزووتنەوەی گۆڕانی ئەم قۆناغە هەمان بزووتنەوەی گۆڕانی پێش دە ساڵ نیە(مەبەست لەوەی هەمان بزووتنەوکەی جاران نیە، ئێستا ئەم بزووتنەوەیە بوتە خاوەن مێژوو، کە مێژووش دروست بوو دەبێت پێداچونەوەی پێ بکرێت)،

ئەم بزووتنەوەیە لەو باوەڕەدایە، چۆن چاکسازی لەبواری ئاین هەر بە زانایان و مەلایی ئاینی دەکرێت کە لە بوارەکەی خۆیان هەموو ئەو پێداویستیانە دەبینن کە دەبێت دەستکاری بکرێت تاکو لەگەڵ ژیانی سەردەم بگونجێت.
بەهەمان دید و بۆچوون چاکسازی لە بواری حکومڕانی دەبێت لە ناو کایەکانی حکومڕانی خۆی بکرێت کە بنەماکانی لە دنیای ئەمرۆدا بریتیە لە(هەڵبژاردن و پەرلەمان و حکومەت). لەم قۆناغە بزووتنەوکە بروای بە هەرسێ بنەماکە هەیە (هەرچەند گومانەکان لە و سێ بنەمایە زۆرن، بەڵام ریگای تری لە پێش نیە) چاکسازی لە هەر بنەمایەکیان پێویستی بە ئامادەبوونێکی بەهێز هەیە لە ناویان . چۆن لەبواری ئاینی چاکسازی بەو کەسانە ناکرێت کە لەدەرەوەی ئاین رەخنە دەگرن، بە هەمان شێوە چاکسازی لە حکومڕانی و بەرێوە بردنی حکومەت بەو کەسانە ناکرێت کە لە دەرەوەی دەزگاکانن. بیرۆکەی بەشدار بوونی بە هێز لە حکومەت ، پێداچوونەوەیە بە سیاسەتی بزووتنەوەکە، کە بۆ ئەم ساتەی ئێستا بە شیاوی دەزانێت، بەڵام مەرج نیە ئەم تێراونینە ئەبەدی بێت. ئەوانەی ئەم بادانەوەیە لە سیاسەتی گۆڕان بە شکست ئەزانن، هەمان ڕۆڵی ئەو مەلا ئاینیانە دەبینین کە ئاینیان لە دەقێکی چەقبەستو دەوێت لە رۆژی هاتنە خوارەوە تا رۆژی حساب بێدەستکاری بێت. کۆمەڵگای کوردی ئەمڕۆ هەمان کۆمەڵگا نیە کە بزووتنەوەکەی تیا دروست بوو، دنیایەک گۆڕانکاری گەورە رووی داوە، هەر لە قوڵ بوونەوەی قەیرانە ئابوریيەکان، بۆ نەمانی متمانەی خەڵک بە هێزە سیاسیەکان لە (دوا هەڵبژاردنی رابردوو بە ئاشکرا دەرکەوت)، بۆ نەمانی کاریزمای رێکخەری پێشووی بزووتنەوەکە. بۆ دروست کردنی چەندین هێزی تر، کە هەوڵیاندا هەمان ڕۆڵی رادیکالی بزووتنەوەکە ببین، بۆ زیاد بوونی ڕێژەیەکی زۆری بێکاری لە ناو گەنجان کە ساڵانە خوێندن تەواو ئەکەن، بۆ پەیدا بوونی چەندین دیناصۆری خاوەن ئیمپراتۆریەتی پارەو پوول. بڕوانە ل 2

دە ساڵ لە تەمەنی بزووتنەوەی گۆڕان

پاشماوەی لاپەڕە 1

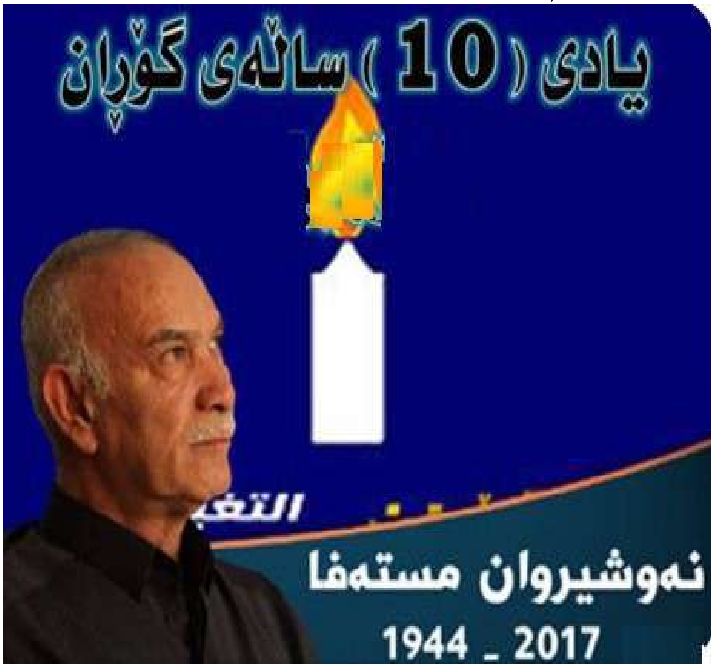

بۆ زیاد بوونی تەماحی پارەی نەوت لای سیاسیەکان، بۆ زیاتر فراوان بوونی تۆڕەکانی گەندەڵی، ناکرێت ئەم هەموو گۆڕانکاریانە رووی دابێت و تۆش هەر پشت بە تۆیخانەکەی کەی ئین ئین ببەستی بۆ هەڵبژاردنەکان! بزووتنەوەی گۆڕان باش دەزانێت چوونە هاوپەیمانی لەگەڵ پارتی و هەڵگرتنی بەرنامەی چاکسازی ڕیسکێکی گەورەیە، لە ژینگەیەک کە چوار دەوری بە پەرژینێکی گەورەی گەندەڵی و بێ یاسایی دروست بووە.

دواجار سیاسەت خۆی چیە؟ ئەگەر ریسک نەبێت، هیچ پرۆژەیەکی سیاسی بەمەرجی ئەوە ناکرێت، کە دەبێت سەد دەر سەد دڵنیا بیت لەو دیوی تونیلەکە بە سەلامەتی دێیتە دەرەوە. ئەگەر هێزێکی وەک پارتی ڕاستگۆ نەبوو لە بەڵێنەکانی بەرامبەر بزووتنەوەکە، ئەوە تاوانی گۆڕان نییە، چونکە لە ڕێکەوتن بەردەوام لایەنی بەهێز بۆی ئاسان ترە خۆی بدزێتەوە لە بەڵێنەکان.

مەبەست لە چاکسازی چیە؟

گۆڕان هەرگیز نەیگوتووە بە بەشداری کردنم لە حکومەت، ئیتر ئەم حکومەتە بە تەرازوی زێڕنگەر کارەکانی دەبات بەڕێوەوە، یاخود عەدالەتی عمری کوڕی خەتاب پەیرە و دەکات، چونکە ئەم وێنەیە هەم هەڵە و وەهمە هەم لە توانای گۆڕان نییە، مەبەست لە چاکسازی گۆڕان ئەو کۆمەڵە وەزارت و پۆستانەیە، کە بەڕێوەیان دەبات، دەکرێت لەم دۆخەیان کاری گەورە بکرێت، واتە لە کۆی نزیکەی 25 وەزارەت گۆڕان هەر دەتوانێ چاکسازی لەو 4 وەزارەتە بکات کە بەڕێوەیان دەبات. بە کورتی و بە کوردی بزووتنەوەکە ئەرکی مێژووی ئەم ساتەی بریتییە لە کەمکردنەوەی ئەو بۆشاییە (گاپ)ە گەورەی نێوان حکومەت و خەڵک، دەوڵەمەند و هەژار، بێدەسەڵات و دەسەڵاتدار کەم بکاتەوە. خۆ ڕەنگە سەرکەتووش نەبێت، بەڵام گرنگ ئەوەیە، بە هەموو توانای خۆی کاریان لەسەر بکات.

لەبیابانەکانی سەماوەوە

بانگەواز

بۆ / کەسو کاری قوربانیانی جینۆسایدی گەلی کوردستان.

بۆ / سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان

بۆ/ سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان

بۆ / سەرۆکایەتی حکومەتی هەرێمی کوردستان

بۆ / سەرۆکایەتی کۆماری عێراقی فیدراڵ

بۆ / نوێنەرانی کورد لە ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق,

بۆ/ دەزگا و دامەزراوە و میدیاکانی کوردستان،

بۆ/ ڕێکخراوە نێودەوڵەتیەکان و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی،

بۆ/ هەر کوردێک لە هەر شوێنێکی دنیا هەیە...

بەڕێزان...

ئێمە لێرەین لەبیابانەکانی سەماوەین و سەرقاڵی هەڵدانەوەی گۆڕی بەکۆمەڵی ژن و منداڵانی ئەنفالکراوی کوردین. لێرە تاوانێگەلێکی هێندە نامرۆڤانە و دڕندانە ئەنجام دراوە، مرۆڤ تووشی شۆک و ڕاچڵەکانێکی گەورەی ڕوحی دەبێت. لێرە گەورەترین تاوانی سەدەی بیستەم تراژیدیاترین تاوانەکانی سەر ڕوی زەوی لەلایەن صدامی گۆڕبەگۆڕ و ڕژێمەکەیەوە ئەنجام دراوە! کاتێک ئێسکی وردی منداڵانی کورد لەم گۆڕە بەکۆمەڵەدا دەبینی خەریکە دڵ لەجەستە بێتەدەر، ئاگرێک لە روح بەردەبێ هەست دەکەی هێدی هێدی ڕاپێچی مەرگ دەکرێی! خودایە کاتێک بەفلچەیەکەوە لم و خۆڵی ئەو بیابانە لەسەر لاشە و پرچ و دەست و پەنجەی دایکان و جگەرگۆشەکانیان لادەبەم، هەست دەکەم دەست و پەنجەی هەڵوەریوی ئازیزترین کەسەکانمانە، سوێند بێ بە یەزدانی مەزن حەز دەکەم هەموو مشتە خۆڵێکی سەر روفاتی ئێوە ماچ بکەم. تکایە باڵوێز و کونسوڵ و دیپلۆمات و میدیاکار و سیاسی و چالاکوانی مەدەنی و ڕێکخراوی نێودەوڵەتی بهێنن و یاوەریان بن با بە چاوی خۆیان جینۆسایدی کورد و ئەم تراژیدیا بێوێنەیە ببینن. بیانهێنن چۆن ئەوکات چاویان لەئاستی ئەم تاوانانەدا داخست با ئێستا چاویان بکەنەوە، با لەم بیابانە چۆڵ و هۆڵەدا چەندین دیمەنی هاوشێوەی عومەری خاوەر ببینن، با ببینن و بزانن کە ٣١ سی و یەک ساڵە هێشتا لەو بیابانە دایکانی کورد توند توند جگەرگۆشەکانیان لە ئامێزگرتووە و ئێسکەکانیان تێکەڵ و ئاوێتەی یەکتربوون و نایانەوێ بۆ ساتێکیش لەیەکتری جیا ببنەوە! ئیلاهی ئەم دیمەنانە چەند روح سوتێنەر و دڵ هەژێنن!؟ تکایە گەر لە تواناتاندا هەیە نوێنەری وڵاتە زلهێزەکانی جیهان بهێنن، با ببینن چۆن بۆ بەرژەوەندی ئابوری و سیاسی خۆیان چاوپۆشیان لەگەورەترین تاوانەکانی سەدەی بیستەم کرد! لەگەڵ خۆتان نوسەر و ڕۆژنامەنوس و میدیاکارانی کەناڵە کاریگەرەکانی وڵاتانی جیاجیا بهێنن بۆ بینینی دیمەنەکانی ناو ئەم گۆڕە بەکۆمەڵە بۆ ئەوەی ویژدانی نوستوی کۆمەڵگای نێودەوڵەتی بەخەبەر بێنێ. تکا دەکەم دەرهێنەرە گەورەکانی فیلمی سینەمایی لەگەڵ خۆتان بهێنن، تاوەکو بەچاوی خۆیان ببینن و بزانن ئایا هیچ فیلمێکی تراژیدی هێندەی دیمەنەکانی ناو ئەم گۆڕە بەکۆمەڵە تراژیدی و کارەساتبارە! لێتان دەپاڕێمەوە، بیکەن بۆ خاتری پاکی و بێگەردی ڕوحی ئەم ژن و منداڵانەی لەناو ئەم گۆڕە بەکۆمەڵانەدان، هەر کەسێکتان پێدێت بیانهێنن بۆ ئەوەی ئەم تاوانە گەورانەی بەعس و صدامی گۆڕبەگۆڕ وەکو خۆی بێ زیاد و کەم ببینن! بیانهێنن بۆ ئەوەی پێیان بڵێین ٣١ سی و یەک ساڵ لەمەوبەر بەر لەهاتنی ڕۆژی حەشر، قیامەتی سەدان ژن و منداڵی کورد لێرە ڕویداوە! تکایە چیتان پێدەکرێ بیکەن، ئێمە لێرەین و هاوکاریتان دەبین...

ئەنوەر عومەر سەعید

بیابانەکانی سەماوە

ئاوڕیك لە سیامەند شاسواری پێشمەرگەی دێرین و نوسەر و وەرگێڕ

سیامەند مامیر شاسواری کوڕی میرزا سمایل و حەبیبە خانم، لە شاری سەقزی کوردستان لە بنەماڵەیەکی ڕۆشنبیر و تێکۆشەر ڕۆژی 05/01/1957 لەدایک بووە، ساڵی1972 لەگەڵ هاوڕێیانی یەکەم ڕێکخراوی چەپی کوردستانی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، بە ناوی ڕێکخراوی کوردستانی ئازاد دائەمەزرێنن. ساڵی 1973 لە زانکۆی ئەفسەری فرۆکەوانی هەوانیروز وەردەگیرێت. ساڵی 1975 لەگەڵ 59 کەسی تر دەگیرێن. ساڵی 1977 گەورەترین مانگرتنی مێژووی زیندانەکانی ئێران بۆ 24 شەو و ڕۆژی 18 کەسی بەڕێوەی دەبەن. ساڵی 1978 لە زیندان دیپلۆمی دواناوەندی لە ڕشتەی ماتماتیک وەردەگرێت. ساڵی 1979 زیندان دەشکێنن و دەبێت بە پێشمەرگە. ساڵی 1979 بنکەی بووژانەوەی فەرهەنگی کورد دادەمەزرێنن. ساڵی 1979 کۆمەڵەی یەکسانی کوردستان و هەروەها یەکێتیی جووتیارانی کوردستان دادەمەزرێنن. ساڵی 1980 دەبێت بە پێشمەرگەی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان و ئەندامی ڕێکخراوەیی کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستان. ساڵی 1980 دەبێت بە ئەندامی هەڵبژاردەی دەستەی کارگێڕی یەکێتیی نووسەرانی کوردستان لە شاخ، لە 1980 تا 1984 سیانزە ژمارەی نووسەری کوردستان دەردەکەن ساڵی 1980 ئەندامی کۆنفرانسی یەکەمی کۆمەڵە ڕەنجدەران بوو. ساڵی 1980 بەرپرسی چاپکردنی گۆڤاری (کۆمەڵە)ی ئورگانی کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستان و یەکێک لە نووسەرانی گۆڤارەکە دەبێت. "قەیرانی وزە و دابەزینی نرخی پەترۆل" لە (کۆمەڵە)دا بڵاو دەبێتەوە، ساڵی 1981 بەرپرسی چاپکردنی کۆمەڵە و (ناوخۆ) واتە بڵاوکراوەی نهێنی ناوخۆی کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستان بوو.

ساڵی 1981 پەڕتووکی "هەژدەی برومێری لویی بوناپارت" بڵاو دەکاتەوە، ساڵی 1982 پەڕتووکی "ism و ist و جۆری بەکارهێنانیان لە زمانی کوردیدا" بڵاو دەکاتەوە، ساڵی 1982 لە کونفڕانسی دووەمی کۆمەڵە بەشداری دەکات، ساڵی 1982 لە لایەن مامجەلالەوە دەکرێت بە بەرپرسی دارایی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان ، ساڵی 1983 ناوەندی کۆمەڵە دەگوێزنەوە بۆ دۆڵی پلێنگان و دۆڵی شاور و بۆ خەتێ و لەوێشەوە بۆ سووررداش و ...

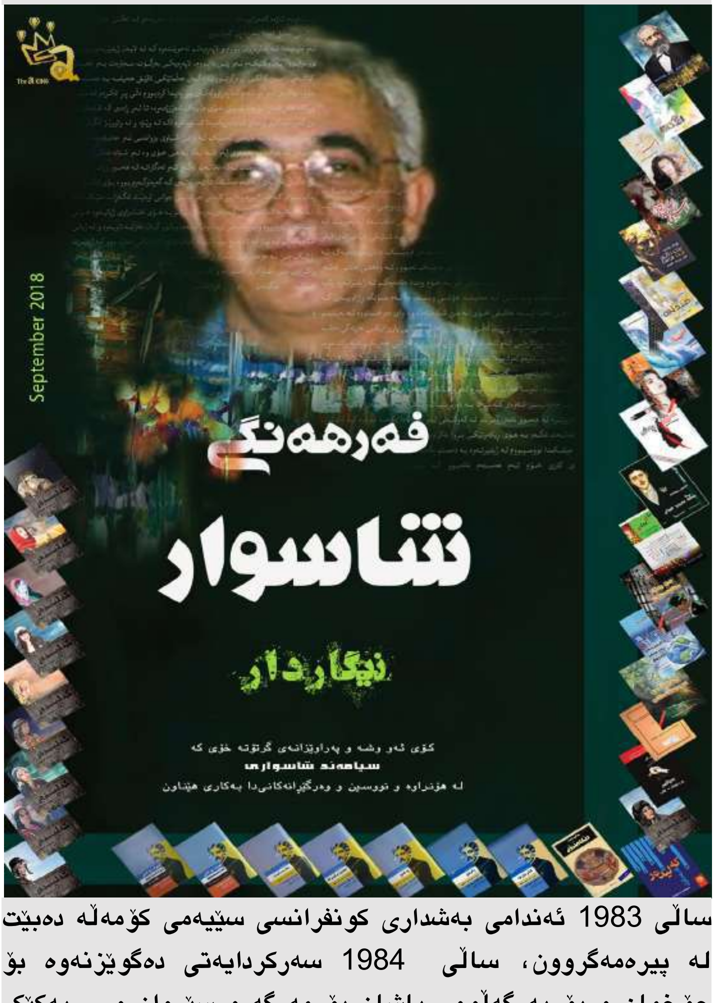

ساڵی 1983 ئەندامی بەشداری کونفرانسی سێیەمی کۆمەڵە دەبێت لە پیرەمەگروون، ساڵی 1984 سەرکردایەتی دەگوێزنەوە بۆ چۆخماخ و بۆ بەرگەلوو، پاشان بۆ مەرگە و سێروان و... یەکێک لەو سێ کەسە دەبێت، کە ئەرشیفی یەکێتیی و کۆمەڵە و رادیۆی یەکێتیی دەگوێزنەوە بۆ دۆڵەکۆگێ لە قەندیل، لە ساڵی 1985 و 86 بەردەوام دەبێت لە کارکردن لە چاپخانەی کۆمەڵە و دەزگای ڕۆشنبیری، ساڵی 1987 ...لە قەندیلەوە دەگەڕێتەوە بۆ دۆڵی جافەتی و لەگەڵ یەکەم هێزی یەکێتیی دەچێت بۆ بادینان بۆ ناوچەی زێوە و دهێ، یەکەم چاپخانەی یەکێتیی لە زێوەی بادینان دادەمەزرێنن.

بروانە لاپەرە 4

پاشماوەی ل 3 ئاوڕێك لە سیامەند شاسواری پێشمەرگەی دێرین و نوسەر و وەرگێڕ

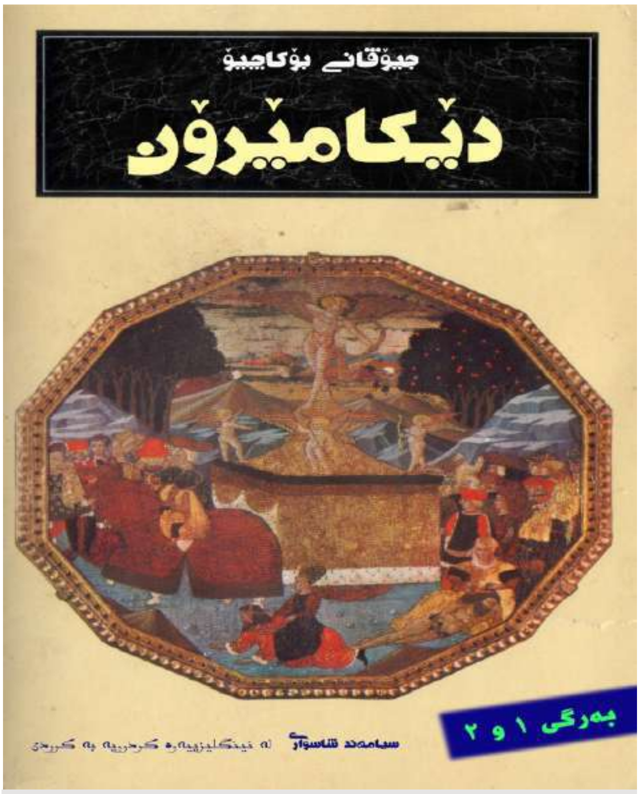

ساڵ 1991 لە دامەزرێنەرانی فیدراسیۆنی کۆمەڵە کوردستانیەکانی نورویژە و گەلاڵەی پەیرە و پرۆگرامی فیدراسیۆن دەنووسێت، ساڵی 1992 بۆ ماوەی سێ ساڵ لە کۆلیجی ئەندازیاری لە نورویژ دەخوێنێت. ساڵی 1993لە دامەزرێنەرانی پارتی سەربەخۆیی کوردستانە، گەلاڵەی بنەما تیۆرییەکان واتە مانیفێستی رزگاریی دەنووسێت و تاساڵی 2000 کاریان لەگەڵ دەکات. ساڵی 1994 .. سەرنووسەری گۆڤاری شەبەنگ ئورگانی فیدراسیۆنی کۆمەڵە کوردستانیەکان لە نورویژ بووە، ساڵی 1994 لە مۆنتریاڵی کانادا دەبێت بە ئەندامی پارتی کێبکوا و لە ڕێزی چالاکوانانی هەوڵدان بۆ دامەزراندنی کێبکی سەربەخۆ لە پرۆسەی ڕێفراندۆمدا دڵسۆزانە تێدەکۆشێت، ساڵی 2000 ئەندامی دەستەی دامەزرێنەری "کونگرەی نیشیمانی کوردستان" لە بلژیک دەبێت. ساڵی 2006 دیپلۆمی مایکرۆسۆفت (DataKortet–7modul) لە بەکارهێنانی کامپیوتەر لە نەرویج وەردەگرێت. ساڵی 2008 دیپلۆمی دیزاین و نەخشەکێشان بە کامپیوتەر (DAK) لە نەرویج وەردەگرێت، ساڵی 2008 لە کارگەیەکی نەرویجی بە ناوی (Varbas)وەکو دزاینەر و پرۆگرامەر و بەڕێوەبەری مەکینەی CNC کار دەکات. ساڵی 2009 سێ ڕۆمانی فارسی لە بەرهەمی بوزورگی عەلەوەی، شکوهی میرزادەگی و مەنسووری هومافەر، سێ نووسەری ئێرانی وەکو تەواوکەری یەکدی و بە ناوی "سیانەی جەگەن" بلاو دەکاتەوە. ساڵی 2012 وەرگێڕانی ڕۆمانی 10 بەرگی کەلیدەر دووەم ڕۆمانی گەورەی جیهان دەربارەی کوردەکانی قۆچان، لەگەڵ فەرهەنگۆکی تایبەت تەواو دەکات و لە لایەن دەزگای چاپ و پەخشی سەردەمەوە بە 11 پەرتووک چاپ و بلاو دەکرێتەوە. ساڵی 2012 دوو پەرتووکی هۆنەر شێرکۆ بێکەس دەکات بە فارسی، ساڵی 2013 سێ پەرتووکی تری هۆنەر شێرکۆ بێکەس دەکا بە فارسی ساڵی 2013 پەرتووکی ڕێگەی ئاسان بۆ واز هێنان لە جگەرە بلاوی دەکاتەوە. ساڵی 2014 ڕۆمانی سوور و ڕەش.

نووسینی ستاندال بلاودەکرێتەوە، هەمان ساڵ 2014 دەست دەکات بە وەرگێڕانی گەورەترین ڕۆمانی جیهان بە ناوی گەڕان بۆ کاتی لەدەستچوو نووسینی مارسێل پروست لە زمانی ئینگلیزییەوە،ساڵی 2014 لە مانگی مارتدا بەرگی یەکەمی گەڕان بە ناوی ڕێگەی بەرەو سوان لە دووتوێی 729 لاپەڕەدا تەواو دەکات ساڵی 2015 لە مانگی جانیوەری بەرگی دووەم بە ناوی لە سێبەری کچانی نەورەسدا لە دووتوێی 883 لاپەڕەدا تەواو دەکات، ساڵی 2015 لە مانگی جوون بەرگی سێیەمی گەڕان بە ناوی ڕێگەی بەرەو گورمانت لە دووتوێی 1032 لاپەڕەدا تەواو دەکات.

ساڵی ؛ 2015 لە مانگی ئۆکتۆبردا بەرگی چوارەمی گەڕان بە ناوی سودووم و گومراهـ لە دوو توێی 925 لاپەڕەدا تەواو دەکات، ساڵی 2016 لە مانگی ئاپریلدا بەرگی پێنجەمی گەڕان بە ناوی یەخسیر لە دوو توێی 754 لاپەڕەدا تەواو دەکات؛ ساڵی 2016 لە مانگی جوولای‌دا بەرگی شەشەمی گەڕان بە ناوی ڕاکـردوو لە دوو توێی 539 لاپەڕەدا تەواو دەکات؛ ساڵی 2016 لە مانگی ئۆکتۆبردا بەرگی حەوتەمی گەڕان بە ناوی کاتی دۆزراوە لە دوو توێی 770 لاپەڕەدا تەواو دەکات و ناوەندی غەزەلنووس تا مانگی سێی 2017 هەر حەوت بەرگەکەی بە دوای یەکدا چاپ دەکات و بلاویان دەکاتەوە، ساڵی 2017 لە دوای ڕۆمانی گەڕان، پەرتووکی دێکامێرۆن لە نووسینی جیۆڤانی بۆکاچیۆ کە هەگبەی 100 چیرۆکی ناوازەیە و دوو بەرگی 800 لاپەڕەییە، لە ئینگلیزییەوە ئەکا بە کوردی و مانگی مانگی جوون تەواوی دەکات، کە لە پرۆسەی هەڵەچنی دایە... لەگەڵ ئەوەشدا خەریکی فەرهەنگی شاسوارە بە شێوەی وێنەدار، کە نزیکی 1000 لاپەڕە بوەتەوە ... 2015وەکو ئارشیتکت و نەخشە کێش لە کۆمپانیای Norsk (Brannvernنۆشک برانڤەرن) لە نورویژ دەست دەکاتەوە بە کار و تا کۆتایی ساڵی 2018 لە کارکردن بەردەوام دەبێت.

شاری سلێمانی لە مێژوودا

ـ لە ساڵی ١٩٢٠ ژمارەی دانیشوانی شاری سلێمانی ١٠ هەزار کەس بووە.
ـ لە ساڵی ١٨٩٣ خانەقای مەحوی لە سلێمانی دروستکرا.
ـ لە ساڵی ١٨٩٧ یەکەم دەزگای تەلەگراف لە شاری سلێمانی دامەزرا، یەکەم کەس کە ئیشی لەسەرکرد (شاکر مەجروم) بوو.
ـ لە ساڵی ١٩٠٠ (قایەرە فەنی) گەورە عەرەبانەی دروستکرد لە سلێمانی، کە وڵاخ ڕای ئەکێشا،
ـ لە ساڵی ١٩٠٦ مەحوی گەورە شاعیری کورد لە سلێمانی کۆچی دوایکرد.
ـ لە ساڵی ١٩٠٧ ژمارەی دانیشتوانی شاری سلێمانی ٨٩٦٣ کەس بووە.
ـ لەساڵی ١٩٠٨ یەکەم سندوقی گۆرانی لە لایەن " حاجی ئەمینی کاکە حەمەو حاجی عەبدول ئیلاهـ عەزیزەوە هێنراوەتە سلێمانی.
ساڵی ١٩١١ پردی قلیاسان لە سلێمانی دروستکرا.
ـ لە ساڵی ١٩١٥ – ١٩١٧ بەفر بارینێکی زۆر و گرانی لە سلێمانی ڕوویدا.
ـ لە ساڵی ١٩١٦ هێنانی یەکەم ئۆتۆمبیل بۆ سلێمانی لەلایەن خەلیل پاشای والی بەغداوە.
ـ لە ساڵی ١٩١٦ یەکەم فڕۆکە ئەفسەرێکی ئەڵمانی هێناویەتیە سلێمانی و کەوتۆتە شیوی (دۆزەخ مینە) و فڕۆکەوانەکەش مردووە.
ـ لە ساڵی ١٩٢٠ یەکەم دەزگای چاپ مێجەرسۆن هێنایە شار.
ـ لە ساڵی ١٩٢٠ ژمارەی دانیشوانی شاری سلێمانی ١٠ هەزار کەس بووە.
ـ لە ساڵی ١٩١٨ یەکەم کتێبخانەی (مەلا عەلی سەحاف) لە سلێمانی دانرا.
ـ لە ساڵی ١٩٢٢ سەیرانە گەورەکەی گەرەکی دەرگەزێن کراو دانگی دایەوە.
ـ لە ساڵی ١٩٢٢ ئینگلیزەکان سلێمانیان چۆڵ کرد .
ـ لە ساڵی ١٩٢٣ تویمەلیک (باخی مەلیک) لەلایەن شێخ مەحمودەوە دروستکرا.
ـ لە ساڵی ١٩٢٣ یەکەم بۆردومانی سلێمانی لە لایەن ئینگلیزەکانەوە کرا.
ـ لە ١٩٢٣/٥/١٦ کوشتنی ڕۆشنبیر ی بەناوبانگ جەمال عیرفان.
ـ لە ساڵی ١٩٢٤ لەشکری شێخ مەحمود سلێمانی چۆڵ کرد.
ـ لە ساڵی ١٩٢٤ دەرچونی ژمارە ١ ی ڕۆژنامەی ژیانەوە.
ـ لە ساڵی ١٩٢٥ چیرۆکی شانۆی (قارەمانی کورد) لە خانوەکەی (بەهیە خانی بابا عەلی) کە قوتابخانەبوو لە خوار مزگەوتی گەورەوە پیشاندرا.
ـ لە ساڵی ١٩٢٦ برازایەکی (کەریمی عەلەکە) یەکەم ئاشی مەکینەی هێنایە سلێمانیەوە.
ـ لە ساڵی ١٩٢٦ یەکەم تیپی مۆسیقا دامەزرا لە سلێمانی.
ـ لە ٢١ نیسانی ساڵی ١٩٢٦ یەکەم قوتابخانەی کچان، لە خانووەکەی عەلی بەگ فەتحوڵا بەگ لە سابونکەران کرایەوە.
سەرچاوە: کتێبی (سلێمانی شارە گەشاوەکەم) ـ جەمال بابان

لە مێژوی 90 ساڵی وڵاتی سوید، تەنیا 7 سیخوڕ هەبوون یەکێکیشیان سیخوڕی بۆ عێراق کردووە.

هونەر خەفاف

١– ستیگ بیرگلینگ ١٩٣٧– ٢٠١٥، سیخوڕی بۆ سوپای سۆڤیەت کردووە ١٩٧٦ دا گیراوە و دادوەر بەندکردنی هەموو ژیانی داوە بە تەنگەدا.
٢– بیرتیل سترومباری ١٩٣٢ – ٢٠١٢ بو بۆ لۆنیا سیخوڕی کردووە. ١٩٨٣/٣/٢٠ گیراوە. ئەمیش شەش ساڵی ڕەبەقی کرا بە گەردندا.
٣– فریتیوف ئینبوم ١٩١٨ – ١٩٧٤، سیخوڕی بۆ سۆفیەت (NKVD کە KGB ی ئێستایە) کردووە. ١٩٥١ بە بڕیاری دادوەر دەگیرێت و هەموو ژیانی فت. ڕێک بۆ بەندیخانە.
٤– میرکو کاوفە رباری ١٩٤٢ – لەسە ر ئامادەسازی بۆ سیخوڕی کردن، گیرا و سێ ساڵی بەند چێژت. هەوڵی سیخوڕی بۆ چیکوسلۆفاکیا بوو.
٥– ئارنە بیورن ١٩٢٣ – ٢٠١٤ سیخوڕی ئەڵمانیای ڕۆژهەڵات بوو (Stasi) بەندیش نەکرا لەبەر دوو هۆی سەرەکی، یەکەم: دادوەر دە لیلی پڕاوپڕی نەبوو. دووەم: بەهۆی پیرییەوە دە یبزڕکاند و جەنگی ساردیش کۆتایی پێ هاتبوو.
٦– هانس میلین ١٩١٦ – ١٩٩٦ ئەم نەفرەتییە پۆلیسی پاسەوان بو لە سەرەتای ژیانیدا. خاوەنی خیزانێکی تێک و پێک شکاو بوو. بەهۆی پیشەکەیەوە زۆر کەسی ناسی. کەوتە سیخوڕی بۆ ئەبوحەیدەر لە باڵوێزخانەی عێراقی نامۆبارەک. بەهۆی کارمەندێکی ژنەوە لە باڵوێزخانە دەستی کەشف کرا و سێ هەزار دۆلاری بەرتیل پێ گیرا. ئەبو حەیدەر لە سوید دەرکرا و نەفرەتیش چوار ساڵ بەندکرا. ئەوەی شایەنی باسە هانس میلین وێنە و ئەدرەسی تیرۆریستەکانی سویدی بە عێراق فرۆشتووە کە مۆری شاردنەوەیان لەلایەن پۆلیسی سویدییەوە لێ درابوو. زانیاریشی لەسەر پەنابەرەکان دابوو بە ئەبو حەیدەر.
٧– ستیگ فینە رستروم ١٩٠٦ – ٢٠٠٦ سیخوڕی سۆفیە ت بوو ١٩٦٣ گیرا و دادوەر بەندی هەتا هەتایی بە ملی ئەمیشدا سوو.
سە رچاوە: وەزارەتی بەرگری سوید

یادی شەهیدی نەمر فازیل ڕەسوڵ

جیهاد محەمەد

کاکە فازیل هاوڕێ و خزم و کەسی خۆشەویستم، زۆر سەختە من زیندوو بم و یادی تۆی گیان بەختکردوو بکەمەوە، تۆی گیانبەختکردوو کوانوویەکی هێندە گەرمت لە ناو دڵمدا چێ کردووە هەرگیز ناکوژێتەوە. چ قەدرێکە، گیانی تۆ گوللە دایبێژێت، دڵی منیش سوچەڕی خەم. کێ بوون ئەوانەی دڵیان هات گوڵی چاوەکانت بپروێنن؟! کێ بوون ئەوانەی دڵیان هات هەناری دڵت داتەکێنن؟! کێبوون ئەوانەی توانیان خەندەی سەر لێوت بتۆرێنن؟! کێبوون ئەوانەی سەرووی باڵاتیان لارکردەوە و کانی ڕۆحتیان وشک کرد؟! ئاخر خۆ دڕندەش شەرمی لە ئاغری و مرۆڤدۆستیی و ژینگەدۆستیی و سروشتدۆستیی تۆ دەکرد، بەڵام دیارە ئەوانە لە دڕندەش دڕندەتر بوون. بکوژەکانی تۆ حەلاجکوژەکان و ئارامکوژەکان و فەرهاد فەرەجکوژەکان و عەبدولخالق مەعروفکوژەکان بوون، بکوژی دەیان ئینساندۆستی وەک تۆ و فەرج فۆدە بوون. بکوژەکانی ئێوە(تۆ و قاسم لۆ و عەبدوڵلای قادری) سیکتاریزمە بیرتەسکەکان بوون، کە هەرگیز ئاشتی و پێکەوەژیان و پێکەوەهەڵکردنیان نەویستوە و نایانەوێت. ئەزانم لە هەموو لایەکەوە فێڵیان لێ کردیت، دەنا تۆ زۆر لەوە وردتر بوویت بکەویتە داوی گەلەگورگێکی خوێنخۆرەوە. لە یادی ئەو زوڵمەی لە تۆ کرا دەستم قەڵەم ناگرێت و بە زۆر هێز دەدەمە بەرخۆم شتێکی کورت بنووسم، ئاخر قەڵەم هەرچی بنووسێت با سەوزەڵانێک و گوڵستانێک و نێرگسجارێکیش بخولقێنێ لە یادی تۆی جوانەمەرگدا و پێشکەشتیکا، کەچی هەر ناچارە، ملکەچانە سەر دانەوێنێت لە بەرامبەر ڕێز و خۆشەویستی و بیری فراوانی تۆدا، بۆیە بە لارەملیەوە ئەم چەند دێڕە دەنووسم و پێت دەڵێم تۆ هەمیشە زیندوویت لەلام. ئێستاش وا دەزانم ئەو ساتەیە هەواڵی مەرگتم پێگەیشت و ئەم هەواڵە دڵتەزێنە هەر گەرمە لام و سارد نابێتەوە.

فازیل ڕەسوڵ کێ بوو؟

فازیل مەلا مەحموود حاجی مەلا ڕەسوڵی دێلێژە، کە لە 13ی حەوتی 1989دا لە ڤییەننای پایەتەختی نەمسا لەگەڵ هەردوو گیانبەختکردوو قاسم لۆ و عەبدوڵڵای قادریدا لە سەر مێزی دانوستاندن تیرۆر کران. فازیل ڕەسوڵ، ئەو کەسە بوو، کە خەمی میللەتێکی لە کۆڵ گرتبوو، هەرچ کەسێک فازیلی بۆ جارێک بینیبێت و ناسیبێت، زانیوێتی ئەم گەنجە چەند وردبین و زیرەک و بلیمەتە. سەری سوڕماوە لەوەی چۆن ئەو دڵە بچکۆلەیەی جێگەی ئەو هەموو خەم و پەژارەیەی میللەتێکی تیا دەبێتەوە، ئەی چۆن توانیوێتی دڵی بکات بە دوو بەشەوە، بەشێکی بۆ هەڵگرتنی ئەو هەموو خەم و پەژارەیەی میللەتەکەی و بەشێکیشی بۆ ئەو هەموو هیوا و ئاوات و خۆشەویستی و گەشبینییەی نەک هەر بۆ میللەتەکەی خۆی بەڵکو بۆ سەرجەم مرۆڤایەتی و بە تایبەتی چارەسەری کێشەکانی مرۆڤی ڕۆژهەڵاتی ناوین. ڕەسایەتی فازیل ڕەسوڵ لە ڕووی کۆمەڵایەتیەوە فازیل ڕەسوڵ، هەر لەسەرتای لاوێتیەوە، کەسێکی وردبین بووە، کەسێک بووە، توانیوێتی دڵی هەموو خزم و کەسوکار و هاوڕێکانی بە جۆرێک ڕابکێشێت بە لای خۆیدا، کە کەس دڵی نەهاتووە بۆ ساتێکیش لێی زویر بێت. لە ناو خێزانەکەی خۆیدا کەسانێکی بە تەمەنتر و بە ئەزموونتر و خوێنەوارتر و خاوەن بڕوانامەی گەورە هەبوون وەک براکانی و ئامۆزاکانی، کەچی حسابی فازیل وا کراوە، کە ڕۆژێک لە ڕۆژان ئەم گەنجە خوێنگەرمە بلیمەتە باش جێگەی خۆی دەکاتەوە لە ناو میللەت و کۆمەڵگاکەی خۆیدا، بۆیە حسابی تایبەتی بۆ کراوە، هەتا توانییێتیان دەستیان گرتوە و وەک قوتابیەکی بلیمەتی خۆیان تەماشایان کردووە و پشتیوانییان کردووە و دڵسۆزانە دەست لە ملانی بوون، ئەمیش بە دڵی فراوانەوە گەورەکانی خۆی قبوولکردووە و خۆی بە فێرخوازی هەمیشەییان زانیوە. لە ناو هەموو ئەو کۆڕ و کۆمەڵ و ئۆرگانە سیاسیانەشی کە کاری کردووە، چ چەپ و چ ڕاست هەمان حسابی بۆ کراوە و هەمان چاوەڕوانی لێکراوە. مێشک و دڵی فازیل بە هیچ جۆرێک جێگەی تۆڵەسەندەوە و ڕق و کینەی تیا نەدەبووەوە، کەسێک بوو هەتا بڵێی دژی توندووتیژی و خوێنڕشتن بوو، ئەم گەنجە جوانە خەندە بەلێوە ڕووخۆشە هەمیشە دەشنایەوە بۆ هەرچ کەسێکی بەرامبەری. فازیل شنەی شەماڵ و بای وەشتی خۆشەویستی بوو بۆ هەموو کەس بێ جیاوازی. میهرەبانی و نەرمونیانیەکەی لە میهر و نەرمونیانی دایک دەچوو بۆ ڕۆڵەکەی. ویژدانم ئاسوودە نابێت، ئەگەر دان بەو ڕاستیەدا نەنێم، کە ئەم کوڕە گەنجە زیرەکە، وەک پەپولە وا بوو، لە ژیانیدا ئازاری هیچ کەسێکی نەدابوو، دژی هەموو توندووتیژیەک بوو، دژی هەموو کوشتن و برین و خوێنڕشتنێک بوو، کەسێکی تا بڵێی دڵپاک و بە ئەمەک و هاوڕێدۆست و خزمدۆست و ناسک بوو، کەسێکی سادە و ساکار و خاکی بوو، ئەوەی لە گیرفانیدا بوایە حەزی دەکرد لەگەڵ بەرامبەرەکەیدا بەشی بکات و پێکەوە خەرجی بکەن، هەتا بڵێی دوور بوو لە خۆپەرستیەوە.ئەم کوڕە گەنجە خوێنگەرمە، هەمیشە بیر و ئەندێشە ئینسانیەکەی لە گەشەکردندا بوو، هەمیشە سادە و سادەتر و خاکیتر دەبووەوە. ئەگەر کەسێک هەبێت ئێستا گلەییەکی لەم شەهیدە هەبێت، من دڵنیام ئەگەر فازیل لە ژیاندا بوایە، ئێستا نزیکترین کەس و هاوڕێ و دۆست و خزمی ئەو کەسانە بوو.

فازیل ڕەسوڵ وەک ڕۆشنبیر و سیاسی

فازیل بیرمەندێک بوو لەو بیرمەندانەی کە وا بیری دەکردەوە، دەتوانێت و دەتوانرێت، هەموو سەنگەرە جیاوازەکانی بیرکردنەوە لەم پەڕی چەپەوە تا ئەو پەڕی ڕاست، لەم پەڕی لیبراڵەوە تا ئەو پەڕی ئایدۆلۆژیە بیرتەسک و سیکتاریزمەکان کۆبکاتەوە و لە یەکتریان نزیکبخاتەوە. فازیل، لەوە تێگەیشتبوو، کە ئەم دنیای پڕ لە کوشتن و برین و خوێنڕشتنە، بە شۆڕشی چەکداری و بەکارهێنانی هەمان چەکی دەستی دەوڵەتە زلهێزەکانی دنیا نەک هەر چارەسەر ناکرێت، بەڵکو ئەوە درێژەپێدەری هەمان بەشمەینەتیە بۆ گەلانی ڕۆژهەڵات و گەلی کوردی ستەمدیدەی زوڵملێکراو لە مێژوودا. هەمیشە زیاتر گوێگربوو لەوەی کە قسە بکات. فازیل هەمیشە فێر دەبوو، لە خۆفێرکردن بۆ ساتێکیش ڕانەدەوستا. بڕوانە لاپەڕە 7

فازیل هەمیشە فێرخوازێکی زیرەک بوو، زۆر بە وردی گوێی دەگرت و ڕەخنە و تێبینی خۆی زۆر بە ئەدەبەوە پێشکەش دەکر. فازیل وا گوێی شل دەکرد بۆ بیر و بیرکردنەوە جیاوازەکان، کە وا دەزانرا بە تەواوەتی بڕوای گۆڕدراوە، تەنانەت لە ڕەفتاریشیدا بە هەمان شێوە ڕێزی لە هەموو بیر و بیرکردنەوە جیاوازەکان دەگرت. فازیل خۆشەویستی هەموو مرۆڤدۆست و یەکسانخواز و دادپەروەرخواز و دیموکراتخوازەکان بوو، بەڵام لە هەمان کاتدا چونکە ئەوەندە بە هەڵپە بوو، بۆ گەیشتن بە چارەسەرێک کە مرۆڤی کورد و دواتر مرۆڤی رۆژهەڵاتی ناوین سەریان بە لەشیانەوە بنووسێت و ئۆخەیەک بکەن لە ژیاندا، چونکە زۆر ورد بیری دەکردەوە لە پیلانە گڵاوەکانی زلهێزەکانی دنیای سەرمایەداری، بۆیە بە دڵنیاییەوە ئەم کارەکتەرە سیاسییە لای حکومەتە تۆتالیتار و دیکتاتۆرەکانی ناوچەکە بە ئیسرائیلیشەوە کە بە دەوڵەتێکی دیموکرات دادەنرێت خۆشەویست نەبوو. دەتوانم بڵێم بەشێک لە تیرۆکردنی و بە ناحەق خوێنڕشتنیشی هەر ئەم هۆکارە بوو. فازیل ڕەسوڵ، لە سەرەتای مەفرەزە سەرەتاییەکانی پێشمەرگەی دوای نسکۆی بزووتنەوەی گەلی کورد(شۆرشی ئەیلول)، ئەوەندە بە نهێنی گەڕایەوە کوردستان، تا ماوەی چەند مانگێک نەیهێشت هیچ کەس لە خوشک و براکانیشی بزانن کە لە کوردستانە. کاتێکیش خۆی و دەستەیەک پێشمەرگەی چەکدار چوونە قەرەداخ و گەیشتەوە بە شەهید ئارامی هاوڕێی، عەقید خەڵەفی مدیری ئەمنی سلێمانی کە ئەمەی زانیبوو، وتبووی بە دەست ئارامەوە داماوین نۆرەی فازیلە. فازیل ڕەسوڵ، لەگەڵ فەلەستینەکان زۆر دۆست بوو، هەمیشەش ڕای وا بوو، کە فەلەستینەکان دەبێت ئەو واقیعە تاڵەی بەسەریاندا سەپێنراوە، دەست و پەنجە نەرمکەن لەگەڵیدا، ڕای وا بوو کە بچوکترین دەرفەتی ئاشتی و ڕێکەوتن لەگەڵ ئیسرائیلدا ڕەت نەکەنەوە. ڕای وا بوو کە درێژەی شەڕی ئیسرائیل و فەلەستینیەکان زیاتر بەشمەینەتی دێنێتە ئاراوە بۆ هەموو ناوچەکە. ڕای وا بوو کە چۆن گەشەی ڕووەکێک لە کۆرپەییەوە تا دێتە بەر بە چەند قۆناغێکدا تێدەپەڕێت، هەموو ئەو ناحەقیانەی لە گەل و نەتەوە و چینێکیش دەکرێت ناتوانرێت بە یەک گوژم و بە یەک جار بنەبڕ بکرێت، بۆی خەبات و تێکۆشان لە پێناوی ژیانێکی بەختەوەر و یەکسان و دادەروەردا بە چەند قۆناغێکدا تێدەپەڕێت. فازیل لای وا بوو کە هەموو ڕێگەکان تاقیکراونەتەوە، تەنها یەک ڕێگە ماوە ئەویش پێکەوە هەڵکردن و پێکەوە ژیان و قبووڵکردنی دۆستایەتیە ئەگەر هەموو مافەکانیش تیا بە دەی نەیەت. ئەم پیاوە وا بیری دەکردەوە، کە لە ژیانێکی ئارامدا، لە خۆشگوزەرانیدا، لە دوورخستنەوەی ئاگری شەڕ و تۆقاندندا، مرۆڤەکان باشتر بیردەکەنەوە، عەقڵانیەت و شارستانیەت پێویستی بە کەش و هاوای سیاسیی ئارام هەیە. فازیل، کە گەڕابووە کوردستان بە نهێنی پەیوەندی کردبوو بە چەنک کەسایەتیەکی سیاسی و ئەدەبیەوە، لاوانە هەندێک لە هاوڕێکانی خۆی، بۆ هەرکەسێک نامەی نووسیبوو، نەیوتبوو گەڕاومەتەوە، وتبووی نیازم وایە لەم نزیکانەدا بە قاچاخ بگەڕێمەوە کوردستان، بۆ ئەوەی دەمودوویان تاقی بکاتەوە. ئەوەی من ئاگادار بم هەندێک لەو کەسانەی کە لە دواجاردا پەیوەندی پێوە کردبوون، شەهید دڵشاد مەریوانی و کاک شێخ ئەشرەف خزمی نزیکی مام جەلال و کاک ئەنوەری حەمە ڕەشید و کاک ئەحمەد ئابلاخی و مامۆستا عەبدوڵلا میدیا و چەند کەسێک لە خێزانەکەی خۆی بوون، هەروەها کاک عەبدولڕحمانی حاجی سدیق(گۆران) و کاک زاهیر باهیر بوون وەک نوێنەری گروپێکی سیاسیی ئەو سەردەمە، لە هەولێریش بەڕێزان مامۆستا عەبدوڵلا پەشێو و سامی شۆرش بوون، لە بەغداد یەک دوو کەسێکی تر بوو، کە ئەو سەردەمە ماڵیان لە بەغدا بوو. هەر بۆ خستنەڕووی ڕاستیەکان، فازیل لەگەڵ ئەوەی زۆر بە قەناعەتەوە بۆ دەستپێکردنەوەی شۆڕشی چەکداری گەڕایەوە کوردستان، بەڵام لە دواجاردا پەشیمان بوو، چونکە لای وا بوو، کە مەرج نییە تەنها ڕێگەی خەبات دژی بەعسیە فاشیەکان شۆڕشی چەکداری بێت،وا بیری دەکردەوە کە خەباتی سیاسی و مەدەنی باشترین ڕێگەیە، ئەم گۆرانە لە فکریدا هۆکارێکی سەرکەی بوو کە لەگەڵ چەند بیرمەند و ڕۆشنبیرێکی عەرەبیدا گۆڤاری (منبر الحوار) دامەزرێنن، لەوانە ئەحمەد بن بلا. ئەم گۆڤارە و نووسینەکانی زیاتر فازیلیان لە ناو ڕۆشنبیرانی عەرەبی و فەلەستینیەکاندا ناساند، زیاتریش بیرکردنەوە وردەکانی دەرکەوتن، کە چۆن پیلانە گڵاوەکانی زلهێزەکانی دنیا هەڵدەتەکێنێت و چۆن لەسەریان دەنووسێت، هەر ئەمەش بوو کە ڕقی گەورەی لە دڵی حکومەت و دەوڵەتانی ناوچەکەدا دروستکرد بەرامبەری .

ئەوانەشی کە دەڵێن، فازیل لە بیرمەند و کەسێکی چەپەوە گۆڕاوە بۆ بیرمەندێکی ئیسلامیی، بە هەڵەدا چوون و لە بیری فراوانی فازیل و بیرکردنەوە فراوانەکەی تێنەگەیشتوون. بە بڕوای من ئەم کوڕە گەنجە هێندە بە فراوانی بیری دەکردەوە لەوەی کە بۆ قۆناغیک کە ڕەنگە ئەم قۆناغە درێژە بکێشێت، پێویستە هەموو بەرەی چەپ و ڕاست و لیبراڵ و ئیسلامیی لە سەنگەرێکدا بوەستن دژی پیلانە گڵاوەکانی زلهێزەکانی دنیا، کە هیچ خێر و خۆشیەکیان بۆ وڵاتانی رۆژهەڵاتی ناوین ناوێت، بەڵکو هەمیشە پیلانی ئەوە دادەڕێژن کە شەڕ و پێکدادان و ئاژاوە هەبێت لە ناوچەکەدا، وا بیری دەکردەوە، شەڕ و پێکدادانی نێوان لایەن و ئادیۆلۆجیەکان بۆ ماوەیەکی دوورو درێژ دەبێت بوەستێنرێت، بۆ ئەوەی عەقڵانیانە بیربکەنەوە و تێبگەن لەوەی کە هۆکاری سەرەکی دواکەوتووی گەلانی ڕۆژهەڵاتی ناوین لە کوێوە سەریهەڵداوە و گەلی کورد بۆ ناگات بە سەربەخۆیی و ئازادی. وەک سەدان و هەزاران کەسی تر لەم هۆکار و فاکتەرانە تێگەیشتبوو، ئەوەی لا ڕوون بوو، کە گرنگە ئایدۆلۆجیە دژەکانیش لەم مەسەلەیە تێبگەن، دەنا بە نوخبەیەک بیرمەند و ڕۆشنبیر هیچ شتێک ناکرێت. واش بیری دەکردەوە، کە دابەشکردنی کوردستان بەسەر چوار وڵاتدا، پیلانی دەوڵەتە زلهێزە چاوچنۆکەکانی دنیایە، بۆ ئەوەی هەمیشە مەسەلەی نەتەوەیی گەلی کورد ئامڕازێک بێت بە دەستیانەوە و بەکاری بهێنن، هەروەها هەمان بیرکردنەوەشی هەبوو دەربارەی شەڕی فەلستینیەکان و ئیسرائیل، لای وابوو ئەو شەڕ و پێکدادانانە تەنها بەرژەوەندی کۆمپانیا سەرمایەدارەکانی دنیایی تیایە و هیچ کام لە ئیسرائیل و خودی دەوڵەتانی عەرەبیش نایانەوێت ئەو کێشەیە چارەسەر بکرێت. یەکێک لەو کەسانەی بۆ چەند جارێک فازیل ڕەسوڵی بینیەوە لە سلێمانی و قەرەداخ، کاک زاهیر باهیر بووە، کاک زاهیر دەڵێت، ”لە وەسەتی سیاسیدا کەم کەسم بینوە هێندەی فازیل گوێگر بوو بێت“. لە ڕاستیدا وا بوو، لە گفتوگۆکردندا کەم قسەی دەکرد و بە وردی گوێی لە بەرامبەرەکەی دەگرت، هەڵبەت ئەمەش خەسڵەتی کەسە زیرەکەکانە، خەسڵەتی ئەوانەی کە دەیانەوێت زیاتر فێربن و لە هەمان کاتدا ڕێزگرتنیشە لە بەرامبەر، خەسڵەتی ئەو سیاسیانەیە کە نایانەوێت خۆیان بسەپێنن بەسەر کەسدا، خەسڵەتی ئەو ڕۆشنبیرانەیە کە بەردەوام خۆیان بە فێرخواز دەزانن و دەیانەوێت فێربن، خەسڵەتی ئەو بیرفراوانانەیە کە خۆیان و حیزبی خۆیان و ئایدۆلۆجیەتی خۆیان وا نابینن کە هەموو ڕاستیەکانیان لایە، تا بیرکردنەوەیان نەبێت بە بیرکردنەوەیەکی فاشیانە. فازیل ڕەسوڵ، لەو سەردەمە کورتەی پێشمەرگایەتیەکەیدا، لە سەرەتای دروستبوونی مەفرەزە سەرەتاییەکانی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی گەلی کوردا، جگە لەوەی زۆر نزیک بوو لە شەهید ئارامەوە، گەلێک هاوڕێ و دۆست و خزمیشی بەسەر کردبووەوە، گەلێک کەس بووبوون بە هاوڕێ و دۆستی. وەک خۆی بۆی گێڕامەوە، هەندێک لەو کەسانە وەک کوێخا ساڵحی گوڕباز، چەند ئەم ویستویەتی بە نهێنی بمێنێتەوە، بەڵام پێی وتبوو ئەگەر من عەقڵم بێت تۆ لە خێڵی حاجی مەلاڕەسوڵی دێلێژەیت و خزمی شێخ ڕەفیقیت. بوو بوو بە هاوڕێی شەهید ئاشتی(بەکر چاو شین) و کاکە یوسفی جوانە مەرگ، هەروەها بووبوو بە هاوڕێ و دۆستی نزیکی شەهید تاهیری حەمەی موردا. بە نهێنیش سەردانی خزمانی دێلێژەی کردبوو بۆ چەند جارێک. جارێکی تر سڵاو لە گیان و مەزاری پاکت شەهیدە سەربەرزەکە.

نەتەوەی بێ دەوڵەت....نەتەوەیەکی لێکترازاو*...مەلا بەهادین

لەبەرنەبوونی دەوڵەت لەم دووسەدساڵەی دواییەدا، کوردستان بۆتە مەیدانی یەکلایکردنەوەی بەرژەوەندی زلهێزەکان، بەو هۆیەشەوە هەمیشە گەلی کورد و خاکەکەی بوونەتە پێخوسی ئەو هێرش و پەلامارانە کە بەهۆیەوە چەندینجار کورد کۆمەڵکوژ کراوە و کوردستانیش بۆتە سوتماک. لەبەرئەوەی کورد خاوەنی دەوڵەتی خۆی نەبووە، ئەمرۆ خاکی کوردستان بەو ناوچانە دەوترێت کە کورد تیایدا زۆرینەن، واتا ئەو ململانێ و شەڕانە بوونەتەهۆی ئەوەی کە هەندێ لە خاکی کوردستان لەلایەن دەوڵەتە داگیرکەرەکانییەوە، جوگرافیا و پێکهاتەی نەتەوەییان گۆڕدراوە، کار گەیشتۆتە ئەوەی کە خودی کوردیش خەریکە لەبیریان دەکات. بە گشتی خاکی کوردستان هاوسێیەتی لەگەڵ سێ نەتەوەی سەرەکیدا هەیە، عەرەب لە باشور و فارس لە رۆژهەڵات و تورکەکانیش لە ڕۆژئاواوە. جگە لەو سێ نەتەوەیەش، چەند نەتەوەیەکی دیکەش هاوسێیەتی کوردستان دەکەن کە جۆرجیا و ئەرمینیا لە باکورەوە و ئازەرییەکان لە باکوری رۆژهەڵاتەوەو تورکمان لە باشوری رۆژئاواوە. لەو خاکەدا کە کوردی تێدا ژیاوە و زۆرینەکەشی کوردن، بەم پرۆسە داگیرکاریانە خاکی کوردوستان بەردەوام بچووک بۆتەوە، بچوکبوونەوەکەشی بەهۆی: کۆچپێکردن، ڕاگواستن، ئاوێتەبوون و ئاوێتەکرانی بەنەتەوەی سەردەستەوەبووە. ئەمڕۆش دەبینرێت کە چەندین بەشی خاکی کوردستان بوونەتە بەشێک لە خاکی نەتەوە سەردەستە دراوسێکانی، ناکۆکی نێوخۆی کورد و پاڵدانە دووژمنان و بەرتەسکبوونەوەی خاکی کوردستان، واکەوتۆتەوە کە کورد نەتوانێ ڕاستەڕێی دروستبوونی دەوڵەتێک بۆ خۆی بگرێتەبەر و لەنێو ئەو ململانێیانەدا سەرەنجام دەوڵەتی کوردی ڕابگەیەنێ. کورد لە سەردەمی نزیکی مێژووشدا، کەوتۆتەناو گێژاوی خۆونکردن لە هەڵبژاردنی ڕاستەڕێی خۆسەلماندن و دەوڵەت یاخود ئاوێتەبوون بەو ڕێکار و بۆچوونانەی کە داگیرکەرانی کوردستان، هەر سەردەمە و لە ژێر ناو و ڕەنگێکدا کوردیان پێ لە خشتە بردووە، لە هەبوونی دەوڵەتێکی نەتەوەیی دووریان خستۆتەوە، بەگشتی ئەمانەن:

١- بەرەی ئیسلامییەکان یان ئیسلامخوازان: لە سەرەتای بڵاوبوونەوەی ئایینی ئیسلام و فتوحاتەکانی لەشکری موسوڵمانان، بۆ لێسەندنەوەی مافی دەوڵەت و خۆبەڕێوەبردن و لەقاڵبدانی نەتەوەناعارەبەکان، لە ژێرناوی کورد بەشێکە لە (ئوممەی ئیسلامی و مێژوویەکی هاوبەش گشت موسوڵمانان پێکەوەگرێ دەدات)، ویستراوە کورد لە کەڵکەڵەی سەربەخۆبوون و پێکهێنانی دەوڵەتی نەتەوەیی دووربخەنەوە. لەمڕۆشدا پارت و گروپە ئیسلامییەکان، هەمان ڕێچکەیان گرتۆتەبەر بۆ دانەدواوەی (بیری پێکهێنانی دەوڵەت) بەناوی برایەتی و یەکڕیزی موسوڵمانانی جیهانەوە. هەموو ئەو برایەتی و بانگەشانە کاتێک پێچەوانەی دەردەکەوێت کە وڵاتانی ئیسلامی و بزووتنەوە و ڕەوتە ئیسلامییەکان، لەکاتی نەهامەتییەکانی برا موسوڵمانە کوردەکانیاندا هیچ ناڕەزایەتییەکیان بۆ کۆمەڵکوژی ئەو برا و هاودینانەیان دەرنەبڕیوە. دەربارەی ئەو هەڵوێستە دووفاقییەی برا موسوڵمانەکانمان، ئیسماعیل بێشکچی دەڵێت: چوار ڕۆژ دوای کیمیابارانکردنی هەڵەبجە لەلایەن حکومەتی ئێراقەوە، سەرجەم وڵاتانی ئیسلامی کۆنگرەی خۆیان بەست کە تیایدا بابەتی جۆراوجۆریان خستبووەبەرباس، بەڵام لە دوور و نزیکەوە باسیان لە کوشتنی (٥٠٠٠) پێنج هەزار برای موسوڵمان نەکرد کە لە هەڵەبجە بە کیمیایی لەناوبران. ئەو باس نەکردنەشیان لەو سۆنگەیەوە سەرچاوەی گرتبوو کە شۆڕشی کورد، بیدعەیەکی خۆرئاواییە و سیاسەتێکە بۆ پەرتکردنی ڕیزەکانی ئوممەتی ئیسلامی بەدەست نەیارانی ئیسلام.

٢- بەرەی نەتەوەپەرستەکان: دراوسێ دێرینەکانی خاکی کوردستان (تورک، عەرەب، فارس)، هەریەکەیان بە شێواز و ڕێکاری تایبەت بەخۆیان، نکۆڵی لە نەتەوە و خاکێک دەکەن کە ئەویش کورد و کوردستانە. جارێک کورد بە بەشێک لە نەتەوەی تورک یان عەرەب و فارس دەدەنە قەڵەم، هەریەکەشیان بۆ خۆی ناوونانۆرەیەکی لێدەنێ. بۆ نمونە، لەئێراندا داخوازیەکانی کورد (بەهەڕەشە بۆسەر یەکپارچەیی خاکی ئێران ودەستی بێگانە ناویان براوە و هەوڵیانداوەکە کوردبوون لەناو ئێرانی بووند ابتوێننەوە).

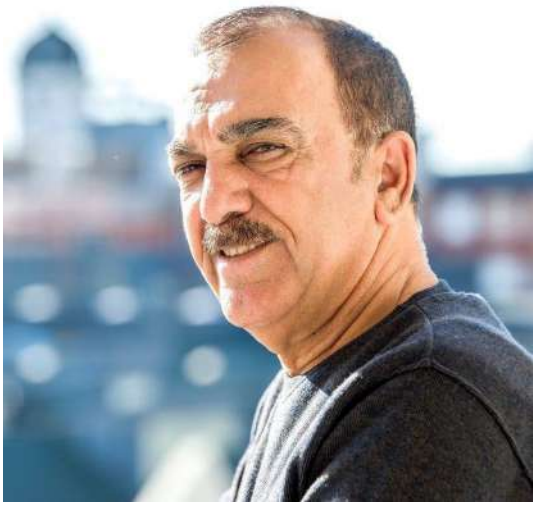

لەسوریادا(نەک هەرنکولی لەبوونی کوردو خاکێک کە کوردوستانەکراوە، بەڵکولەساڵی ١٩٦٣دا، بەبڕیارێک ناسنامەی سوریایی بوونیش لە ١٥٠ هەزار کور دستێندرایەوە)، کە بەوکارەش لە هەمووماڤێکی هاووڵاتیبون بێبەشکران. لە تورکیاشدا کورد ناوی تورکی کێوی لێنراوە. (ئیسماعیل بێشکچی) دەربارەی تورکە کێوییەکان، پرسیار دەکات و دەڵێت: باشە ئەگەر کورد تورکی کێوین، بۆچی جیاوازی دەکرێت لە نێوان تورکێکی ئەستەنبوڵ و تورکێکی دیاربەکردا؟. بۆچی پرۆژەی گەورەی ئابوری لە رۆژئاوای تورکیادا دانامەزرێ؟. بۆ هەموویان هەر تورک نین؟. ئەگەر کوردەکان بە ڕاستی تورکی شاخاوین، بۆچی دەوڵەتی تورکیا لە بەرامبەر کوشتنی پێنج هەزار تورکی شاخاویدا ناڕەزایەتی دەرنەبڕی کە لەلایەن حکومەتی ئێراقەوە لە هەڵەبجەدا بە گازی کیمیایی خنکێنران؟. ئەگەر بۆ نمونە بگەڕێین ئەوا نمونە زۆرن، دەوڵەتی ئێراق هەمان بۆچوونیان هەبوو بەڵام بە دەربڕینێکی جیاواز لەوانیتر، بۆ نمونە لە کۆنگرەی یانزەهەمینی قیادەی قەومیدا کاتێک باس لە کورد دەکات، دەڵێت: دەربارەی کورد پێویستە تایبەتمەندێتییان ڕەچاو بکەین، هەر ناکۆکییەکیش لەنێوان ئەو تایبەتمەندێتییە و جوڵانەوەی نەتەوەیی عەرەبدا هەبێت، چارەسەر بکرێت. (لە هەمانکاتیشدا هەڵەیە ئەگەر کورد بە نەتەوەیەکی جیاواز لە نەتەوەی عەرەب دابنرێت). هەرکات کورد و جوڵانەوەکانی تێکەڵی ئەو جوڵانەوە و ڕەوتە شۆڤێنیانە بووبێ، ئەوا سەرەنجام بە زیان شکاوەتەوە بۆی، وەک ئەوەی لەگەڵ ئیتیحاد و تەرەقی و نزیکبوونەوەی جوڵانەوەی کورد لە بەعس لە سەرەتاکانی هەڵپەیان بۆ گرتنەدەستی دەسەڵات لە ئێراقدا ئەنجامیان دا.

٣- بەرەی کۆمۆنیست و چەپەکان: کورد و جوڵانەوەکانی بۆ سەربەخۆیی، زۆرجار بۆ بەدەستهێنانی داخوازییەکانیان، خۆیان لە ناو بزووتنەوە و هێزە چەپەکاندا بینیوەتەوە کە لە وڵاتە داگیرکەرەکانی کوردستاندا دروستبوون. زۆرجار ئەو خۆئاوێتەکردنەی کورد بەو بزووتنەوە و پارتە چەپانە، کارەکەی گەیاندۆتە ئەو ئاستەی کورد لە چەپبووندا لە چەپەکانی وڵاتە داگیرکەرەکانی کوردستانی تێپەڕاندووە بۆتە (بانچەپ)یش، لەدیموکراسی بوونیشدا جار هەبووە تێیپەڕاندووە، بەڵام دواتر جگە لە نائومێدی، هیچی تر بە کورد و خۆزگەکانی نەبراوە.

بروانە لاپەرە 9

پاشماوەی: نەتەوەی بێ دەوڵەت....نەتەوەیەکی لێکترازاو*...مەلا بەهادین

وڵاتانی زلهێز و داگیرکەرانی کوردستان (ئازایەتی) کوردیان وەک کارتێک بەکارهێناوە بۆ بەلاداخستنی ناکۆکییەکانیان لەگەڵ نەیارەکانیاندا. زۆرجار داگیرکەرانی کوردستان شەڕی نەتەوەکانیتریشیان بە کورد کردووە، لە سەردەمی ئیمپراتۆرییەتەکاندا بەردەوام تورک، عەرەب و فارس بەکارهێنەری کارتی (ئازایەتی)ی کورد بوون. کەمالییەکان سەرەرای بانگەشەی عیلمانیبوونی خۆیان، هانی کوردیان دەدا بکوژن، چونکە کوشتنی یۆنانی و ئەرمەنییە کافرەکان غەزایە. ئەم جۆرە بەئەفسانەکردنەی (ئازایەتی)ی کورد، بۆ بەکارهێنانیان بووە. لەلایەک بۆ هەڵخەڵەتاندنی کورد و دوورخستنەوەی لە بیری نەتەوەیی، لەلایەکیتریشەوە بۆ لێدانی ئەو نەتەوانە بووە کە داگیرکەرانی کوردستان بە مەترسی داناون بۆ سەر بەرژەوەندییەکانی خۆیان. نزیکترین ڕووداویش شەڕی (کورد و داعش)ە کە وڵاتانی هاوپەیمانان و زلهێزەکان، لەو کاتەداشەڕی یەکلاکەرەوە هەبووە، کوردیان بە (هاوڕێ و هاوپەیمان)ی خۆیان داوەتە قەڵەم. کاتێک شەڕیش لە کۆتایی نزیک بۆتەوە، هەمان بۆچوونی پێشووتریان داوەتەوە بەگوێی کورد کە کێشەی کورد پێویستی بەوە هەیە لە سنوری ئەو وڵاتەی تیایدادەژی چارەسەر بکرێت. ئەو بۆچوونانە، ئەو پرسیارە دەهێنێتە ئاراوە، کە بۆچی کورد ساڵەهایە لەگەڵ ئەوسیاسەتەی زلهێزەکان و داگیرکەرانی کوردوستاندا دەست و پەنجە نەرم دەکات...؟ بەڵام لەوە نەگەیشتووە کە داگیرکەرانی کوردستان و وڵاتانی خاوەن بڕیار، هەرکاتێک هەستیان کرد کە داخوازییەکانی کورد و (ئازایەتی)یەکەی لەگەڵ بەرژەوەندییەکانی ئەواندا نایەتەوە، ئەوا پشت لە کورد دەکەن و ڕێکدەکەون لەگەڵ یەکدا، بۆ پاراستنی بەرژەوەندییەکانی خۆیان. دەیان نمونەی وەک ڕیفراندۆمەکەی (٢٠١٧/٩/٢٥) لەبەردەستە کە سوپاسالاری ئەو وڵاتانە، پێکەوە کۆبوونەوە بۆ وەستانەوە دژ بە ڕیفراندۆم. هەرچەندە لەڕووی مەزهەب و تێڕوانینی سیاسی و نەتەوەییەوە ناتەبا بن، بەڵام بەیەکەوە بڕیارێکیان دا کە دژ بە مافی بێ ئەملاولای کورد بوو، بە هێز ڕووبەڕووی وەستانەوە و کوردیش تیایدا زەرەرمەندی یەکەم و کۆتایی بوو. لە ئەنجامی یەکلایکردنەوەی ململانێی داگیرکەرانی کوردستان و باش هەڵنەسەنگاندنی لەلایەن کورد خۆیەوە، ئەنجامەکەی بە کۆکوژکردن و دابڕینی بەشێک لە خاکەکەی کەوتۆتەوە. هەرچەندە بۆ ئەو ئەنجامەش، هۆکار و بەرژەوەندی و گوشارە دەرەوەییەکان ڕۆڵی کاریگەرییان بینیووە، بەڵام هۆکارە ناوخۆیی و خودییەکانیش لە نائومێدکردن و شکستەکاندا پشکی زۆریان بەرکەوتووە، هۆکاریش بوون بۆ ئەوەی تا ئەمڕۆ کورد خاوەنی دەوڵەتی خۆی نییە.

لێرەدا ئەو پرسیارەدێتەئاراوە: بۆچی کورد سەرەڕای هەبوونی مێژوو و خاک و نەتەوە و ئەو هەموو قوربانیە، بەڵام هەر نەبۆتە خاوەنی دەوڵەتی خۆی؟ (ئیبن خەلدون) لە (مقدمە)دا باس لەوە دەکات:" ئەو مەڵبەندانەی فرەخێڵ و فرە کۆمەڵگایە، ئاستەمە دەوڵەتێکی بەهێز و جێگیری تیادا دابمەزرێت:. لە کوردستاندا، خێڵ و بیری خێڵەکی و ڕەفتاری خێڵایەتی برەوی هەیە، خراپی ئەوەش لێرەدایە کە خێڵ لە بەرامبەر خێڵێکی هاوخوێنیدا، ئەگەر کەوتنە ململانێ و لەوەدا هەستیان کردکە تێکدەشکێن، پەنا بۆ هێزە دەرەکییەکان دەبەن و ملیان بۆ کەچ دەکەن، بۆ گێڕانەوەی دەسەڵاتی لەدەستچوویان، تەنها داواشیان سەربەخۆبوون دەبێ لە بەڕێوەبردنی کاروباری خێڵەکەیاندا. کەواتە ئەگەر هەڵسوڕێنەرانی کۆمەڵگا هەڵسوکەت و تێڕوانینی خێڵەکیانەیان هەبوو، ئەوکات بیرکردنەوە و ڕەفتاری کۆمەڵگا وادەکەوێتەوە، کە پەیوەستی ئەو خاکە نەبێ کە تیایدا دەژیت. تاکی سەربەخێڵ سنوری نیشتیمانەکەی تەنها بەو سنورە دەزانێ کە ماڵەکەیەتی و سنوری خێڵەکەیەتی. دامەزراندنی حکومەتی هەرێم و دەسەڵاتی کوردیش، لەو بیرکردنەوە و تێڕوانینە بەدەرنییە، ئەوەش هۆکار بووە بۆ هەوڵ نەدان بۆ دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی لە ئەمڕۆدا. کاتێک باس لە دەوڵەت دەکرێت، وەک دامەزراوەیەکی کامڵ و باڵا، بۆ بەرجەستەکردنی داخوازییە ڕەواکانی خەڵک و ڕێکخستنی ژیانیانە، ئەو دامەزراوەیەش هەردوو ڕەگەزی داخوازی ڕەوا و ڕێکخستنی ژیانە پێکەوەکە (لەهەبونی دەوڵەتداخۆی دەبینێتەوە)، ئەگەر لە ڕوانگەی زانستی دەوڵەتەوە لە دەوڵەت بڕوانرێ، ئەوا (پیرۆزکردن) نابێ ببێتە بنەمای دامەزراندنی دەوڵەت. ناکرێ کەسانێک هەبن لە سەروو خەڵکەوە بن و بنیاتنان و بەڕێوەبردنی دەوڵەت بخەنە خزمەت خۆیانەوە. مانای حکومڕانی لەمڕۆی کوردستاندا، بەلای هەڵسوڕێنەرانی کوردستانەوە، ململانێیەکە وا کەوتۆتەوە کە (دەوڵەت بۆ کێ و بە دەست کێوە دەبێت؟). ئەم چەشنە تێڕوانینە ناتەندروستە بۆ دەوڵەت، وا دەکەوێتەوە کە دەوڵەت بکاتە موڵکی تاکەکەسێک، یاخود کەسان و خێڵ و بنەماڵەیەک. خراپی ئەو شێوازی بیرکردنەوەیە، لەوەدایە کە ئەو دەسەڵاتە لە هەوڵی ئەوەدایە ببێتە خاوەنی پرۆژەی ناسیۆنالیزم لەمڕۆدا کە (دەوڵەت)ە. ئەم دید و تێڕوانینە خۆ بە خاوەندارکردنەش، پێچەوانەی هەموو بنەما دیموکراسییەکان و بواری ئازادییە گشتییەکان و تاکەکانی کۆمەڵیشە. جگە لەوەش لەگەڵ پرۆسەی تەندروستانەی بەرهەمهێنانی نەتەوە نایەتەوە، سەرەنجام ئەو هەڵوێستەشی دژ بە دەوڵەتی هەمووان (دەوڵەتی نەتەوەیی) دەوەستێتەوە. مەترسییەکەش لەوەدایە کە ئەگەر دەوڵەت بووە موڵکی پێکهاتەیەک بە تەنیا، بەو هۆکارەوە هەڵسوڕێنەران و کارەکتەری ئەو پرۆژە پێچەوانەیە، ئیدی حسابی لەسەروو یاسا و دامودەزگاکانی بەڕێوەبردن بۆ خۆیان دەکەن. بەوەش قەیرانی گەورە و ململانێی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ناوچە بە ناوچەی لێدەکەوێتەوە.

ئەو بۆچوونە هەڵەیەش سێبەری تاریکی ڕژێمە دەسەڵاتدارە خۆسەپێنەکانی پێشووە کە ئێستا لە هەرێمی کوردستاندا پەیڕەویی لێدەکرێت. لێرەدایە کە کارکردن بە ستراتیژی حیزبی بۆ خزمەتی نیشتیمان گۆڕدراوە بۆ خزمەتی بنەماڵە و خێڵ و پیرۆزکردنی سەرکردە. ئەگەر ئاماژەیەکی گرنگ بهێنرێتەوە پێشچاو، کەبریتییەلەوەی کە کورد لە ڕاپەرینەکانیدا کەبەرلە دروستبوونی حیزب وڕێکخراوی سیاسی لەکوردوستاندا بەرپای کردون، ئامانجەکانیان گەورەتر و پڕماناتر بوون، بەوەی هەوڵیان داوە بۆ دروستکردنی دەوڵەت و ئیستقلالی کوردستان، بەڵام لەکاتی سەرهەڵدانی حیزبە سیاسییەکاندا لە کوردستان، دروشمەکان چەندین هەنگاو چوونەتە دواوە و بانگەشەکانی حیزبەکان بۆتە: ئاشتەوایی وپێکەوەژیان لەگەڵ نەتەوەی سەردەستە، لامەرکەزی ، ئۆتۆنۆمی ،ئۆتۆنۆمی ڕاستەقینە، مافی چارەنووس و فیدراڵی. ئەم پاشەکشەکردنە لە ژێر هەر گوشار و تێڕوانینێکدا بووبێت، بەگرێدانی لەگەڵ خۆسەپێنی خێڵ و بنەماڵەدا، ئەمڕۆ هەیبەتی پەرلەمان و حکومەت و دامەزراوە ڕەسمییەکانی کاڵ کردۆتەوە، هەموو ئەو ترس لەیەکتری و یەکتر قبوڵ نەکردنە، ڕێگاخۆشکەر بووە بۆ:

–دەستتێوەردانی دەرەکی.

–بەهێزبوونی ئینتیما بۆ کەس و خێڵ و بنەماڵە نەک حیزب.

–پەیمانبەستنی ژێر بەژێر لەگەڵ بێگانە بۆ خۆبەهێزکردن دژ بە ئەویتر. لەو سۆنگەیەشەوە هەرلایەک هەوڵ دەدات بۆ:

– خۆپڕچەککردن.

– خۆدەوڵەمەندکردن.

– کۆکردنەوەی باش و خراپ بۆ بۆ خۆ بەهێزکردن دژ بە ویتر.

– بەهەدەردان و ڕشتنی پاداشت و ئیمتیازات بۆ خۆسەپێنی.

– خۆبەڕاست زانین و شەرعییەتدان بە بۆچوونەکانی خود لە هەموو کایەکاندا.

ئەو ململانێیانەش باجەکەی هەرچۆنێک بێت، هەوڵدان بووە بۆ سڕینەوەی بەرامبەر.

وێڕای ئەمانەش، کورد هەرێمێکی هەیە کە بەڕێوەی دەبات بەڵام دەسەڵاتەکەی دەسەڵاتێکی سەرکەوتووە نەبووە لەبەرئەوەی کە:

١– هەرێمی کوردستان، نەیتوانیوە دەسەڵاتی تەواوی بەسەر خاک و خەڵکەکەی خۆیدا هەبێت.

٢– یەکنەبوون و پەرتەوازەیی لە بەڕێوەبردندا وەهای کردووە کە بۆتە هۆکاری ئیفلیجبوون بۆ وەرگرتنی بڕیاری سیاسی بەکۆمەڵ.

٣– کەمتوانابوون و سەرنەکەوتوویی لە پێشکەشکردنی خزمەتگوزارییە گشتییەکاندا.

٤– لاوازبوون لە بەستنی پەیوەندی تەندروست و پێویست، لەگەڵ دەروجیران و کۆمەڵگای نێودەوڵەتیدا.

پاش (٢٨) ساڵ ئەم تێڕوانینانەی سەرەوە پێماندەڵێت کە:

مۆدیلی بەڕێوەبردن لە کوردستاندا، بە ئەوانەی دەسەڵات و دەرەوەی دەسەڵاتیشەوە، ناتەندروست بووە لە بری ئەوەی سیاسیەکان وحیزبەکان وەک مێمڵ وڕکابەرمامەڵە لەگەڵ یەکتری بکەن کەچی هەڵسوکەوتی دوژمنانە بەرانبەریەکتری دەنوێنن، کەواتە ڕێگاچارە ئەوەیە کە حیزبەکانی کوردستان، فیدراسیۆنێکی کۆحیزبی دابمەزرێنن، یاخود چەترێکی نەتەوەیی بهێننەئاراوە و لێرەدا هێڵی سور ئەوە بێ کە بەو ڕێگایەدا نەڕۆن کە تا ئەمڕۆ تاقیانکردۆتەوە و شکستخواردوو بووە. سیاسەتێکی یەکگرتوو بگرنەبەر بۆ کاری بەڕێوەبردن لە هەرێمی کوردستاندا، تا لە پای ئەو هەموو کۆمەڵکوژی و قوربانیانەی کە کورد بە درێژایی مێژوو داویەتی، بە باوەڕبەخۆبوونەوە کار بۆ دامەزراندنی دەوڵەتێک بۆ کورد بکرێت کە سادەترین مافە بۆ هەریەک لە گەلانی گۆی زەوی.

*ئەم بابەتە بەشێکی کوتکراوەی نامیلکەیەکە بەهەمان ناونیشان.

بەشی دووەم... لە گەڵ تێکۆشەرێکی ماندوونەناسی دێرین کاك تەحسین قادر

کورتەیەك لە ژیانی هاوڕێ ی خۆشەویستم تێکۆشەری دێرین تەحسین قادر عەلی لە گەڵ بیرەوری یەکی پڕ سەروەری لە نێوان من و کاك نەوشیروان وکاك خالیدو کاك تەحسیندا!

کاک تەحسین لە بنەماڵەیەکی تێکۆشەرو خوێندەوار و قاڵبوی کوردەوارییە لە ١١–٤–١٩٥٩ سلێمانی هاتۆتە دنیاوە، چەندین جار زیندانی کراوەو لە لێواری مەرگ گەراوەتەوە. کاک سەردار قادری برا بچووکی، هاوڕێی خوێندنی من بوو، لە ئامادەیی هەڵکەوتەوە پێکەوە بوین، لە دوو هێڵی جیاوازەوە هەردووکمان کۆمەڵە بوین، بەڵام هەستمان بەیەکتر دەکرد.

ساڵی ١٩٧٥پەیوەندی بە کۆمەڵەی رەنجدەرانی کوردستان کردووە.

ساڵی ١٩٨٤ ئەندامی کۆنفرانسی سێ یەمی کۆمەڵە بووە.

ساڵی ١٩٨٥ ئەندامی رێکخراوی سلێمانی بووە. جگە لە ئەرکی رێکخستن ناوبراو ئەندازیار بوو لە ناوچەی قەڵادزێ و ڕانیە وە ئەرکی قیرتاو کردنی شەقامەکانی سەنگەسەریان جێ بە جێ ئەکرد.

دوای شەڕی سەرکردایەتی و ئەنفالە بەد ناوەکانی ساڵی ١٩٨٨ ئەرکی رێکخستنە نهێنی یەکان قورس تر بوو، بۆبەردەوامی و ڕاپەراندنی ئەرکەکانیان پێویستیان بە جیهازێک بو پەیوەندیان بە ناوەندی کۆمەڵەو کاک نەوشیروان کرد ،لەو کاتەدا ئێمە جیهازێکی دوور مەودای راکاڵی موحەسەنمان هەبوو کە بە قەبارە بچوکترو لە هەموو جیهازەکانی تر باشتر بوو لەڕێگەی ڕێکخستنەکانەوە گەیەنرایەقەڵادزێ (لای خوالێخۆشبوو کاک مستەفا ئیبراهیم ناسراو بە شاسوار) وپاشان تەسلیمی کاک تەحسین کرا ،ئەویش پاش ئەوەی شەوێک لە ڕانیە دەمێنێتەوە لە پەناگە و ماڵی هاوڕێی دڵسۆز کاک خەلیل ئیبراهیم ناسراو بە (خەلیلە سوور) کە برا گەورەی هەر سێ شەهید (کامیل و تەها و یاسین) ە ، لە گەڵ شۆفیرەکەی(خوالێخۆشبووی نیشتمانپەروەر کاک فەرەیدون حەمە ئەمین ئەفەندی) دا لە ڕۆژی ٢٩–٣–١٩٨٨بەرێ کەوتن بەرەو سلێمانی، بە داخەوە لە بازگەی هیزۆپ لە لایەن فیرقەی ٢٤ دەست گیر ئەکرێ بە جیهازەکەو کۆمەڵێک بڵاوکراوەوە. کاک تەحسین خۆی بۆ هەموو ئەگەرەکان ئامادەکرد بوو،کاتێک کە جیهازەکە ئەدۆزنەوە ئەڵێن ئەمە چی یە ئەڵێت نازانم تەنها ئەوەندە نەبێت کابرایەک لەسەنگەسەر هاتە لام و گوتی زۆر سوپاست ئەکەم ئەم کەل و پەلەم (کە لە پاکێتێکی لۆکی ریکۆردەر واتە مسجلدا بوو) لە گەڵ خۆتا ببەیت بۆ نەقلیات رانیە لە سلێمانی، لەوێ براکەم لێت وەردەگرێت. من نەم کردۆتەوە نازانم چی تێدایە، هەرگیز سیاسەتم نەکردووە و پەیوەندیم بە هیچ ڕێکخراوێکەوە نییە.

لە چواقوڕنەزۆر ئازاری دەدەن بەڵام قسە ناگۆڕێت. پاش مانگێک دەیگوازنەوە بۆ ئیسخباراتی فەیلەقی پێنج لە هەولێر، پاشان بە کرکوکدا بۆ ئیستخباراتی سلێمانی، لەوێوە بۆ ئەمنی سلێمانی، لەوێوە بۆ ئەمنی عامەی بەغدا بە خۆیی و جیهاز و بڵاوکراوەکانەوە. لە هەموو ئەو وێستگانەدا ئازار و ئەشکەنجە تازە دەکرایەوە و ئەمیش هیچ قسە ناگۆڕێت. دوای کۆتایی شەری عێراق ئێران رژێمی بەعس عافواتی عامی دەرکرد لە ٦–٩–١٩٨٨دا و لە ١٤–٩–١٩٨٨ ئازاد کرا.

بیرەوەری بەندە[سەرکەوتی جیهاز]

لە گەڵ کاك تەحسین کە پێمان دەگوت هاوڕێ موحسەنەکە

هاوڕێ تەحسین سەرەرای ئەو گرتن و ئەزیەت دانە بەردەوام بوو لە ئەرکە پیرۆزەکەی،وە رژێمی بەعسی عەفلەقی گەران بە دوای تێکۆشەران و هەوڵدانی گرتنیانی چڕ تر کردبۆوە کۆمەڵێک لە تێکۆشەران و رێکخستنە نهێنی یەکان لە سەرەتای ١٩٩٠ دەسگیرکران، ژمارەیان ٣٠ کەس بوو، پێنجیان کە بریتی بوون لە شەهیدانی نەمر(جەباری حاجی ڕەشید– بەرپرسی ڕێکخراوی سلێمانی کۆمەڵە، مامۆستا ئەحمەدی سەناعە، وەستا بەکری دارتاش، حەمە ڕەحیم–ناسراو بە شەماڵ ، عەتای حاجی ئەحمەد) لە سێدارە دران و ئەوانی تریش حوکمی هەمەجۆر دران. کاک تەحسین بۆجاری دووەم لە ١٤–١١–١٩٩٠ ئەگیرێت لە لایەن ئەمنی سلێمانی یەوە و ئەبرێتە ئەمنە سورەکە، لە ژوورێکی بچوکی ئینفیرادی دا توند دەکرێت و ئازار و ئەشکەنجەی هەمەجۆر دەسپێدەکاتەوە. ئەمجارەش وەک جاری یەکەم هەموو نهێنییەکانی ڕێکخستن دەپارێزێ و هەڵمەتی گرتن لەمدا کۆتایی دێت. ئێمە لە شاخ کە خۆمان بۆ ڕاپەرین ئامادە کردبوو ڕۆژانە هەواڵی خۆشی رزگار کردنی شارو شارۆچکەکانی کوردستانمان ئەبیست،بە تایبەتی هەواڵی راپەرین و رزگارکردنی سلێمانی لە ٧ و ٨ ی ئازاری ١٩٩١دا مژدەیەکی زۆر خۆش بوو بۆ هەمووان ،پێشتر هاوڕێ و پێشمەرگەی دێرن کاک خالید رەزا کە بە پارتی زانی هاتبۆ ناوەوە وە جیهازێکی راکاڵی لابوو بەردەوام پەیوەندیمان هەبوو هەواڵی ئەدایني لە چاوەرێ ی دەست بەسەرا گرتنی ئەمنە سورەکە بووین چونکە ئەمانزانی دەیان تێکۆشەری تێدایە،کاک خالید پەیوەندی پێوە کردم ووتی ئەمنە سورەکە رزگار کرا دوو هەواڵی خۆشی تریشم پێ یە بۆت یەکەمیان بەو برادەرەی خۆمان بڵێ مەبەستی کاک نەوشیروان بوو کە هاوڕێ موحەسەنەکە ئازاد کرا منیش چووم بە کاک نەوشیروانم ووت زۆر خۆشحاڵ بوو، کەوتە باسی کاک تەحسین بۆ من و ئەو چەند کەسەی لای دانیشتبوون. ووتی پیرۆزبایی یان لێ بکەو سڵاوی من بە تایبەتی بە هاوڕێ موحەسەنەکە بگەیەنن. ئەی هەواڵی دووەم ووتی ئەوە برادەرێکم لە گەڵدایە ئەیەوێت قسەت لە گەڵ بکات،کە گوێ بیستی بووم کاک مەلا حەسەنی برام بوو کە زیاد لە ساڵێک بوو لە زینداندا بوو ماوەیەکی زۆر بوو لێ یان بێ خەبەر بووم کە پێشتریش دایکم هەر لە زیندانا بوو، بۆ من ئەو ڕۆژانە خۆشترین ساتەکانی ژیانم بووە. پاش ڕاپەڕین لە نزیکەوە تێکەڵی زیاتری کاک تەحسین بووم، لەو پۆستە سیاسی و حوکمییانەی وەریگرت و پاشانیش کە خەریکی کار و کاسبی تایبەتی خۆی بوو لەگەڵ چەند هاوڕێیەکی کۆن و دڵسۆزی ڕێکخستن،دوور بوون لە گەندەڵی و هەر بە سادەیی و پاکی مایەوە. لێرەوە سەری ڕێزو نەوازش دائەنەوێنم بۆ شەهیدانی ریگای رزگاری کوردستان و کەس و کاریان تەمەن درێژی و سەلامەتی بۆ کاک تەحسین و مەلا حەسەن و کاک خالیدو هەموو ئەو تێکۆشەرانەی ماندوو نەناسانە لە خەبات و تێکۆشاندا بوون بۆ کوردستان ،مردن و سەرشۆڕی بۆ دوژمنان و خیانەت کاران، ئێوەش سەربەرزو سەلامەت بن.

ڕەخنە لە گوتەیەکی بەناوبانگ سەبارەت بە ئافرەتان گوتەکە ئەمەیە:

(لە پشتی هەر پیاوێکی مەزنەوە. ژنێکی مەزن هەیە).... بەختیاری شەمەیی

بەر لەهەر شتێک، دەبێت ئەوە بڵێم کە بەداخەوە لە یادەوەریمدا نەماوە ئەم وتەیە هی کێیە؟، بەڵام زۆر بەناوبانگ و باوە و پێدەچێت هەر لەلایەن پیاوەوە داهێنرابێت. لە مێژووی مرۆڤایەتیدا، بە هەزاران پەیڤی جۆراوجۆر، چی لەلایەن پیاوانە و چی لەلایەن ئافرەتان خۆیانەوە، چ بە ئەرێنی و چ بە نەرێنی سەبارەت بە ئافرەتان وتراون، ئەم پەیڤانە ئەمڕۆ بوونەتە مێژوو. ئەم وتەیەش یەکێکە لەو وتانە و بەشێکە لەو مێژووە. بێگومان ئەمەش دیاردەیەکی ئاساییە، چونکە هەمووان ئەو ڕاستییە دەزانین کە ئافرەتان نیوەی کۆمەڵگەن و دایکی نیوەکەی دیکەیشیانن و بەشێکی گرنگ و بنچینەیی ژیانی کۆمەڵایەتین. هەموومان لە ئافرەت بووین و ئافرەت واتە ژیان. هەربۆیە باسوخواس دەربارەی ئافرەتان لە هەموو سەردەمێکدا هەر بووە و هەر دەبێت. کێشەی ئافرەتان لەنێو کۆمەڵدا، نەخش و گرنگیان لەنێو خێزان و ژیانی کۆمەڵایەتیدا، هەمیشە شایستەی لێدوان و باسکردن بووە. ئەم پرۆسەیە ململانێیەکی سەرەکیی ژیانە و هەر بەردەوامە و بێ کۆتاییە. بەکورتییەکەی واتە و ناوەڕۆکی ئەم وتە بەناوبانگە جێگای سەرنج و تێرامان بووە و لەم کورتە نوسینەشدا کە ئاماژەی پێکراوە، تەوەری سەرەکیی مەبەستەکەیە. ئەم وتەیە، گوایەبۆ بەرژەوەندیی ئافرەتان، وتراوە. بەڵام لەڕاستیدا ناوەڕۆکی واتەی ئەم وتەیە خۆی لەخۆیدا کەمکردنەوە یان شاردنەوەی نەخش و تواناکانی ڕەگەزی مێیینەیە لە دەربڕینێکی چەواشەکارانە و ئاڵۆزدا. با لێرەدا بپرسین و بڵێین: بۆچی هەر دەبێت ژن لە پشتی پیاوێکی مەزنەوە بێت!؟ هەر لەبنەڕەتدا بۆچی ژن لەپشتی پیاوەوە بێت!؟ ئەی ژنان یان کچان بۆچی خۆیان لەپێشەوە نەبن و خۆیشیان وەک پیاو یان ڕەگەزی نێرینە، یان بابڵێین، هاوڕەگەزە مرۆڤەکانیان، نەتوانن مەزن و ژیر و زیرەک و ئازا و بەتوانا و لێهاتوو و سەرکردە و بلیمەت و داهێنەر و بەناوبانگبن!؟ بۆچی هەر دەبێت لە دوای ڕەگەزی نێرەوەبن، تا بتوانن ئەوە بسەلمێنن کە ئەوانیش هەن!؟ لەڕاستیدا بێویژدانی و نایەکسانی و نادادپەروەرییەک لە نێو ئەو وتەیەدا خۆیان شاردۆتەوە. لە ناوەڕۆکی ئەو وتەیەدا، ڕەگەزی مێ کراوەتە پاشکۆی ڕەگەزی نێر. ڕەگەزی مێیینە بۆئەوەی مرۆڤ بوون و ژیری و زیرەکی و هێز و تواناکانی بشاردرێتەوە، لەپشتی پیاوێکی گوایە مەزنەوە شاردراوەتەوە. ئەم وتەیە وەکو ئەوە وایە بگوترێت: (لەپشتی هەر فڕۆکەوانێکی نێرینەی ئازا و سەرکەوتووەوە، مێیینەیەک هەیە)، هەر وەکو ئەوەی ڕەگەزی مێیینە نەتوانن وەکو ڕەگەزی نێرینە، ببنە فڕۆکەوان. یان فڕۆکەوان لەنێو ڕەگەزی مێیینەدا نەبێت!؟ ئەمڕۆ لەنێو هەموو کۆمەڵگاکاندا، ڕەگەزی مێیینە لە هەموو بوارەکانی ژیاندا بەشدار و چالاکە. لە زۆربەی لەشکر و سوپا و کۆمپانیا فڕۆکەوانییەکاندا، ژمارەیەکی بەرچاو لە ڕەگەزی مێیینەش پشکدارن و وەکو پێویست نەخشی خۆیان دەبینن. پرسیارەکە لێرەدا ئەمەیە: ئەگەر مرۆڤ هەر مرۆڤە و هیچ جیاوازییەک لەنێوان ڕەگەزی نێرینە و ڕەگەزی مێیینەدا نییە و هەردوو لا هەر مرۆڤن، ئەی ئەگەر وایە، بۆ باسی یەکسانیی نێوان مرۆڤەکان ناکرێت لە بواری مافەکاندا، لە تواناکاندا، لەژیری و زیرەکی و ئازایەتی و لێهاتوویی و داهێنەری و داهێنان و بەناوبانگیدا، ئەوەی ڕەگەزی نێرینە دەتوانێت ئەنجامی بدات، لە کرداردا، لە ئاخاوتن و نووسین و بیرکردنەوەدا، ڕەگەزی مێیینەش بەهەمان شێوە دەتوانێت ئەنجامی بدات. مێژووی مرۆڤایەتی لێوان لێوە لە بەتوانایی و ئازایەتی و لێهاتوویی و داهێنەری و ژیری و زیرەکی و میهرەبانی و خۆشەویستی و دادپەروەریی ڕەگەزی مێیە. ڕەنگە ئێرە شوێنێکی لەبار نەبێت بۆ ڕیزکردنی ناوی هەموو ئەو ئافرەتە گرنگ و بەناوبانگ و داهێنەر وسەرکردە و لێهاتووانەی مێژوو کە بەشێکی گەورە و گرنگی مێژووی مرۆڤایەتییان پێکهێناوە. بەڵام پێویستە و دەبێت ئەو ڕاستییەش باس بکرێت کە ئافرەتانیش هەر دروستکەری مێژوون و خۆیان بەشێکی مەزن و کاریگەری مێژووی مرۆڤایەتین. ئەوە ڕاستییەکی بەڵگەنەویستە کە هەموو مرۆڤێک لەدایکبوو و نەوەی دایک و باوکیکە، بەڵام پشکی دایک زۆرتر و گەورەترە لە بوارەکانی بەخێوکردن و پەروەردەکردندا، لەدادپەروەریدا ،لەمیهرەبانی و نەرمونیانی و سۆز و خۆشەویستی پێبەخشیندا. بەپێچەوانەی ئەمەوە، مێژووی مرۆڤایەتی لێوان لێوە لە شەڕ و جەنگ و خوێنڕشتن و کوشتوکوشتار و سوتاندن و ماڵوێرانی کردن لەلایەن

ڕەگەزی نێرەوە. لەڕابردوو و ئێستاشدا، لەشکر و سوپا شەڕکەرەکان، هێزەکانی پۆلیس، ئاسایشی چەکدار، ئەمانە بەزۆری هەر لەلایەن ڕەگەزی نێرینەوە پێکهێنراون. لەم ڕووەوە ڕەگەزی مێیینە خۆشبەختانە، کەمترین پشکی زەبروزەنگی نامرۆڤانەی لە خوێنڕشتن و کوشتوکوشتار و شەڕ و جەنگ و سوتاندن و ماڵوێرانکردنی بەردەکەوێت. ئەمەش ڕابردوو و ئێستایەکە کە هەموو دایکان و خوشکان و ژنان و کچانی مرۆڤایەتی بۆیان هەیە شانازیی پێوە بکەن. هیچ شانازییەک لە زەبروزەنگ و شەڕ و جەنگ و خوێنڕشتن و سوتاندن و ماڵوێرانکردندا نییە. بەڵام شانازیی لە گیانی نەرمونیانی و لێبووردەیی و میهرەبانی و ڕێز و سۆز و خۆشەویستی و مناڵ بەخێوکردن و پەروەردەکردن و بنیادنان و ئاوەدانکردنەوەدا هەیە، کە ڕەگەزی مێیینە لە زۆربەی ئەم بوارانەدا هەمیشە پشکی شێری بەرکەوتووە و هەمیشەش هەر پشکی شێری بەردەکەوێت. لێرەدا با بێینەوە سەر لێدوان لە وتەکە، ئایا ئەگەر ئەو وتەیە بەپێچەوانەوە بووایە، چی دەبوو و چیی دەگەیاند؟ ئەگەر ئاوا بوایە: (لەپشتی هەر ژنێکی مەزنەوە، پیاوێکی مەزن هەیە). ئەمەش هەر ئەوەی دەگەیاند کە ڕەگەزی مێیینەیە، بێهێز و لاواز و باوەڕبەخۆنەبوو و نالێهاتوو و بێتوانایە و هەر دەبێت پیاوێک، ڕەگەزێکی نێرینە پشتیوانیی لێبکات تا بتوانێت دەربکەوێت و نەخشێک لە ژیان و کۆمەڵگادا ببینێت. ئایا ئەوسا ئەم وتەیە بەم شێوەیە، لەلایەن ژنان و کچانەوەپەسەند دەکرا؟ پێیان خۆش دەبوو؟ باوەڕیان پێی دەهێنا؟، هەروەها بۆ پیاوانیش هەر هەمان شت دەبوو. بێگومان بە ڕەهایی، ناتوانین بڵێین بەڵێ، چونکە گریمانەی بەڵێ، زۆر کەم و کز و لاوازە. هەرچۆن بێت، ئەو وتەیەی یەکەم، بۆ هەر مەبەستێک و لەلایەن هەر کەسێکەوە وترابێت، واتا و ناوەڕۆکەکەی هەر هەڵخەڵەتاندن و فریودان و ڕازی کردنی ڕەگەزی مێینە، بە پاشکۆیەتیی پیاوان و هەر نێرسالاری دەگەیەنێت. لەمێژە ئەو هەست و سەرنجەم لەلا پەیدا بووە کە واتە و ناوەڕۆکی ئەو وتەیە، بێویژدانی و فرۆفێڵێکی پیاوسالارییانەی تێدا شاردراوەتەوە. هەروەها دەتوانین ئەوەش بڵێین کە ئەو وتەیە، بەشێوازێکی ئاڵۆز و چەواشەکارانە، نایەکسانی و نادادپەروەرییەکیشی لەخۆگرتووە. لەکۆتاییدا پێمخۆشە ئەوە بڵێم، تۆی خوێنەری بەڕێز و دڵسۆز، کە ئەرکی خوێندنەوەی ئەم کورتە نوسینەتان کێشاوە، هیوادارم هەر تەندروست و تەمەندرێژ و بەختەوەربن.

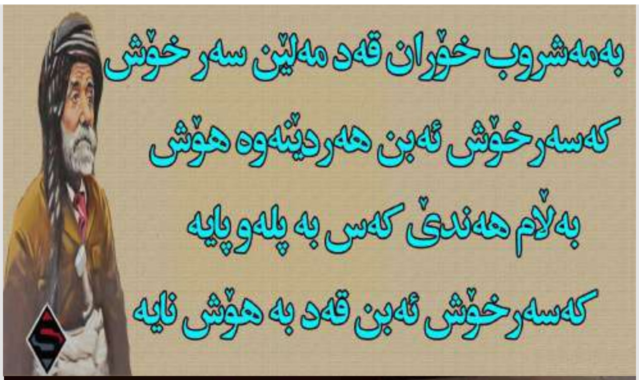

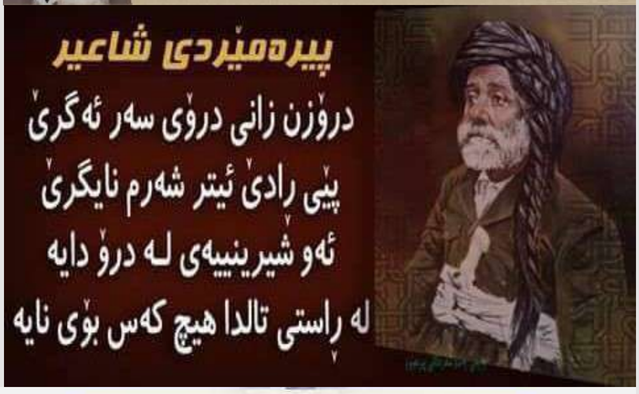

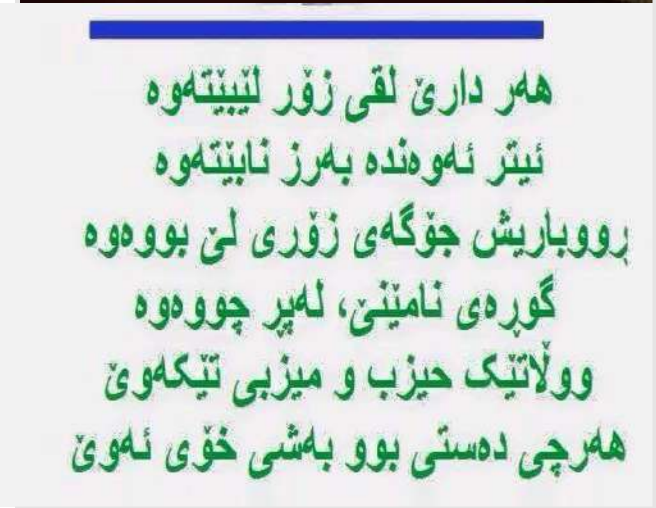

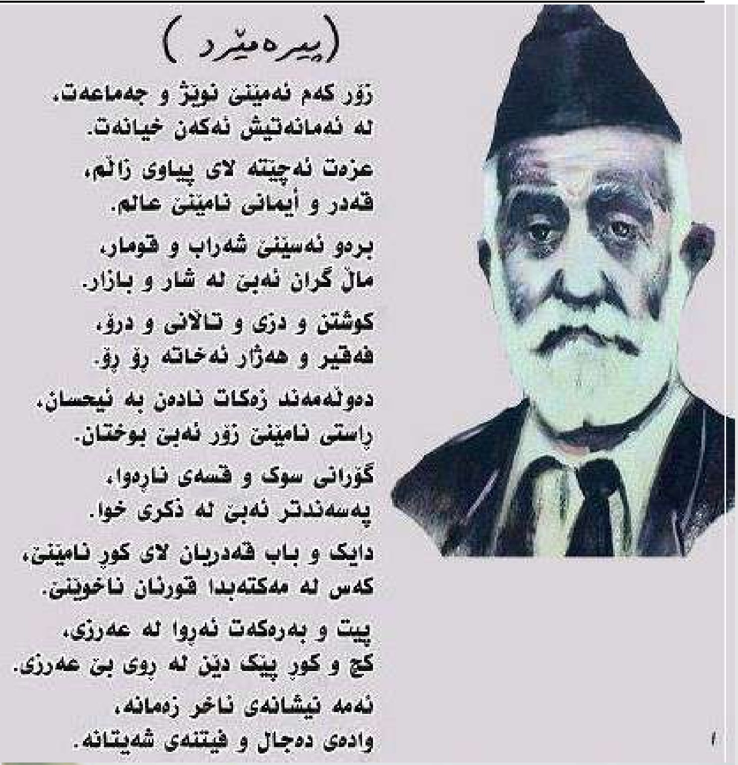

یادنامە

بلاوکراوەیەکی کوردیی ناوبەناوە، یادەوەری و یاداشتی جەنگاوەر و کەسایەتییە کوردستانییەکان دەگێڕێتەوە، بەشێوەی ئەلکترۆنی لە هۆڵەندا بلاودەبێتەوە.

YADNAMA

سەرپەشتیار: سەرکەوت محەمەد فەتاح (جیهان)

E–mail : sarkawt_47@hotmail.com

HOLLAND –Amsterdam
Mob& Viber& WhatsApp: +31615852703